

Vlaams
Parlement

vergadering **C136**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 18 februari 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over extra begeleiding van gebruikers van het persoonsvolgend budget – 1370 (2019-2020)	
INTERPELLATIE van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de forse vermindering van de persoonsvolgende financiering voor mensen met een lichte handicap – 13 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het plaatsgebrek in de jeugdinstellingen – 1458 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over plaatsgebrek voor minderjarige delinquenten – 1472 (2019-2020)	12
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de procedures voor de handhaving van kinderdagverblijven – 1246 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de negatieve rapporten van Zorginspectie over kinderopvanginitiatieven – 1265 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebrek aan systematiek in het zorgaanbod voor zwangere vrouwen – 1368 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de overconsumptie en onderbenutting van perinatale zorg – 1468 (2019-2020)	28
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over gezinsondersteuning in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 1423 (2019-2020)	33
VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over niet-opgenomen budgetten en transparantie bij persoonsvolgende budgetten – 1450 (2019-2020)	36
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de adviezen in het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat – 1460 (2019-2020)	40
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over reanimatie van 80-plussers in woonzorgcentra – 1476 (2019-2020)	45

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over extra begeleiding van gebruikers van het persoonsvolgend budget – 1370 (2019-2020)

INTERPELLATIE van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de forse vermindering van de persoonsvolgende financiering voor mensen met een lichte handicap – 13 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): In oktober vorig jaar ontvingen een heel aantal mensen met een beperking die een persoonsvolgend budget (PVB) krijgen, een brief van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) naar aanleiding van de zogenaamde correctiefase 2. Die correctiefase 2 werd doorgevoerd om aan mensen met dezelfde nood aan zorg en ondersteuning, hetzelfde budget toe te kennen. Omdat er verschillen zijn in de subsidies die voorzieningen voor mensen met een handicap vroeger kregen, waren er ook verschillen in het budget dat gebruikers ontvangen die een persoonsvolgend budget hebben gekregen op 1 januari 2017, omdat die persoonsvolgende budgetten afgestemd waren op het totale bedrag van de voorzieningen. Correctiefase 2 werd dus doorgevoerd om die verschillen weg te werken en de budgetten gelijk te trekken.

In de praktijk betekent dat dat iemands budget kan stijgen of dalen. Tussen 2020 en 2027 wordt die stijging of daling stelselmatig doorgevoerd, wat betekent dat de gebruiker, de persoon met een handicap, op 1 januari 2027 op zijn of haar uiteindelijke budget terechtkomt. Daarnaast is er ook een categorie mensen wier budget wordt stopgezet. Bij die categorie worden de zorg en ondersteuning omgezet naar rechtstreeks toegankelijke hulp. Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap betaalt daarvoor nu rechtstreeks aan de zorgaanbieder waar de persoon met een handicap ondersteuning van kreeg. In dat geval moeten die gebruikers contact nemen met hun zorgaanbieder, om samen te bekijken hoe en of de zorg die ze krijgen, kan worden voortgezet.

Gebruikers wier budget daalt of wordt stopgezet als gevolg van correctiefase 2, hebben vanzelfsprekend heel wat vragen en zijn bezorgd over hoe het verder moet. Voor die categorie mensen wordt nu in extra begeleiding voorzien. Dat is ook een van de maatregelen die deel uitmaken van het pakket maatregelen dat recent door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd en waarover hier eerder ook al een aantal vragen werden gesteld. Het VAPH heeft meer bepaald de gebruikersverenigingen met een informatieloket, de diensten ondersteuningsplan (DOP's) en de bijstandsorganisaties gevraagd om samen de budgethouders te helpen die door de daling of stopzetting van hun budget moeilijkheden ondervinden om hun ondersteuning te houden.

Daarom wil ik u graag de volgende vragen stellen, minister. Over welke extra begeleiding gaat het concreet? Hoe wordt of werd dat bij de doelgroep bekendgemaakt?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, na onder andere de heisa over de besparingen in de zelfmoordpreventie, de affaire omtrent het kindergeld voor wezen en halfwezen, en vorige week de zelfs vanuit uw eigen meerderheid aangeklaagde dure kookapp, is er nu alweer commotie over het Vlaamse welzijnsbeleid. 735 mensen met onder andere een autismspectrumstoornis, een

hersensletsel of een licht mentale handicap, zouden een aanzienlijk deel van hun steun verliezen. Gemiddeld zou het gaan om 3000 euro, met enkele uitschieters tot zelfs 14.000 euro die ze minder zouden krijgen dan voorheen.

Dat heeft uiteraard grote gevolgen en een zware impact op het leven van die kwetsbaren, maar ook op de zorginstellingen waar zij hun zorg inkopen. De vermindering gebeurt bovendien zeer abrupt. In de pers roepen zowel het VAPH als uzelf verzachtende omstandigheden in. U verwijst allebei naar de strakke budgettaire context. Bovendien verklaart u dat er begeleidende maatregelen zullen worden getroffen om de zorginstellingen te coachen en dat er zal worden bekeken of sommige mensen mogelijk toch nog recht zouden hebben op een extra financiering.

Dat is mijns inziens de omgekeerde wereld: eerst hard besparen, en dan kijken of die mensen eventueel wel nog in aanmerking komen voor steun. Dat u zich opnieuw verbergt, is natuurlijk geen verrassing meer. Een verwijzing naar de door iedereen, over de partijgrenzen van meerderheid en oppositie heen, gedragen correctiefase 2 kon uiteraard niet ontbreken. Maar blijf u daar alstublieft niet achter verstoppen.

De waarheid is inderdaad dat u dit invoert, maar veel te laat de begeleidende maatregelen aanreikt aan zowel de doelgroep van zorgbehoevende zwakkeren als de zorgsector waar die mensen terecht moeten. Wat u en ook uw voorganger en partijgenoot, minister Jo Vandeurzen, hadden moeten doen, was de maatregel van correctiefase 2 grondig voorbereiden, de gevolgen voor iedereen tijdig meedelen en niet zoals nu, op het moment zelf, en dan op het moment dat u het meedeelt, een concreet hulpprogramma aanreiken voor iedereen, de getroffen en de sector. Zo zou iedereen tijdig geweten hebben waar hij stond en zou iedereen ook de mogelijkheid gehad hebben om zich grondig voor te bereiden op de nieuwe situatie zoals die vandaag is.

En u verwijst in reacties in de pers naar het feit dat er voor de meesten een overgangperiode van 4 jaar voorzien is, en voor wie meer dan 15 jaar van zijn tegemoetkoming verliest, zelfs tot 8 jaar. Maar vandaag spreken we over die 735 mensen die deze overgangperiode helemaal niet krijgen omdat hun zorgnoden volgens de nieuwe evaluatie onder een kritische grens vallen. Nu zijn die zwakkeren onverwacht met een vingerknip een groot deel van hun ondersteuning kwijt. En enkele dringende vragen hebben een antwoord nodig.

Zijn er reeds contacten geweest met de getroffen zorggebruikers en de instellingen?

Over welke begeleidende maatregelen voor de zorginstellingen gaat het concreet en op welke manier denkt u deze uit te rollen?

Waarom moet zo'n dossier altijd eerst de pers passeren vooraleer bekeken wordt of deze mensen recht zouden hebben op extra financiële middelen om hun zorg in te kopen? Het is toch niet normaal dat de Vlaming in de pers moet bedelen voor iets waar hij eigenlijk automatisch recht op zou moeten hebben. Of rekende u er misschien op dat de zwakkeren in de samenleving geen gehoor zouden geven aan deze zaak?

Wanneer hebben de getroffen mensen zicht op de eventuele extra ondersteuning waarop ze zouden kunnen rekenen en hoe verhoudt deze financiering zich ten opzichte van het bedrag dat ze tot op heden kregen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Jans, de extra begeleiding waar u over spreekt, is inderdaad een extra begeleiding aan correctiefase 2 die in de vorige legislatuur beslist is en waar wij een aantal extra maatregelen opgezet hebben als een getrap

systeem waarbij dit wordt ingezet voor verschillende parallelle sporen. We kiezen er dan ook voor, samen met de sector, om die organisaties in te zetten die de nodige expertise hebben.

Ik overloop ze samen met u even.

Een: de gerichte informatieverstrekking en sensibilisering op maat aan een zo ruim mogelijke groep gebruikers wier persoonsvolgend budget daalt als gevolg van correctiefase 2. Hiertoe worden lokale en zeer praktisch gerichte infosessies georganiseerd door de betrokken gebruikersverenigingen met het informatieloket, in samenwerking met de DOP's en de bijstandsorganisaties.

Twee: het identificeren of er een feitelijk probleem is om de nodige zorg en ondersteuning te realiseren met het resterende budget of de rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH). Hiertoe kan een korte begeleiding door een DOP of een bijstandsorganisatie geboden worden.

Drie: het helpen bij het tijdig en correct afsluiten van lopende overeenkomsten. Een bijstandsorganisatie kan hierbij helpen.

Vier: het nagaan wat er nodig is om de betrokken persoon en zijn gezin opnieuw op weg te helpen en ervoor zorgen dat de nodige stappen gezet worden. Een DOP met het opmaken van een heroriënteringsplan en/of een bijstandsorganisatie met de opmaak van een herbestedingsplan kunnen hierbij helpen.

Deze maatregelen zijn uiteraard complementair aan de inspanningen die alle betrokken stakeholders en in het bijzonder de betrokken vergunde zorgaanbieders leveren om de personen met een handicap en hun gezin zo goed mogelijk verder te ondersteunen. Dat is ook het engagement dat daarrond genomen is bij de invoering van correctiefase 2.

Hoe wordt dit bij het publiek bekendgemaakt? Dat gebeurt op verschillende manieren om de doelgroep zo goed mogelijk te bereiken. Ook hier houden we rekening met de suggesties vanuit de sector. Op de website van het VAPH is een webpagina aangemaakt, gelinkt aan een pagina met uitleg over correctiefase 2, waar de begeleidende maatregelen worden toegelicht.

In de nieuwsbrief van het VAPH, specifiek gericht aan personen met een handicap, van januari 2020 werd een eerste artikel opgenomen waarin de begeleidende maatregelen voor individuele gebruikers worden aangekondigd. In de nieuwsbrief van februari zal nogmaals een artikel verschijnen waarin ook verwezen zal worden naar de concrete infosessies die worden georganiseerd door de drie gebruikersverenigingen. Het VAPH verspreidde begin februari 2020 een infonota naar de ruime sector over de begeleidende maatregelen.

Collega De Reuse, u spreekt in uw inleiding onder andere over de besparingen bij de suïcidepreventie. U hebt net de cijfers gezien: dat is geen besparing, maar een stijging van het budget van 6945 euro.

U hebt het over de daling van de budgetten van 735 personen, en u verwijst daar naar het kader van correctiefase 2: een sluitstuk in de transitie van direct gefinancierde naar persoonsvolgende financiering in de sector voor personen met een handicap. In het kader van deze regelgeving werd voorzien dat bij beperkt zorggebruik en een beperkte ondersteuningsnood er geen persoonsvolgend budget meer zou worden toegekend, maar dat er zou worden doorverwezen naar rechtstreeks toegankelijke hulp.

Alle zorgaanbieders en -gebruikers die gevat worden door correctiefase 2, zowel zij voor wie correctiefase 2 een stijging van de middelen betreft, als zij voor wie

fase 2 een daling van de middelen betreft, zijn hierover geïnformeerd. Er werden provinciale infosessies georganiseerd met een mogelijkheid tot individuele dossierbeperking achteraf. Er is uitgebreide informatie beschikbaar op de website van het VAPH, zoals ik daarnet heb gezegd. De vraag hoe deze mensen zijn geïnformeerd, heb ik beantwoord tijdens mijn antwoord op de vraag van collega Jans.

In het kader van correctiefase 2 nemen we regelgevend een initiatief om een aantal begeleidende maatregelen te faciliteren. Dat is wat ik in januari aan de Vlaamse Regering heb voorgesteld, samen met een aantal andere maatregelen, om 1700 mensen extra te kunnen helpen.

Personen voor wie het persoonsvolgend budget wordt stopgezet als gevolg van correctiefase 2, krijgen nog tot 1 april 2020 de tijd om kosten in te dienen die ze maken door het betalen van vergoedingen bij het verbreken van lopende contracten.

De RTH en de middelen voor RTH die nodig zijn om de ondersteuning van individuele gebruikers te continueren, worden toegekend aan de vergunde zorgaanbieder die de gebruiker vandaag ondersteunt, en niet aan de vergunde zorgaanbieder die de ondersteuning bood op 31 december 2016. Dit biedt meer rechtszekerheid voor zowel de gebruiker als de zorgaanbieder. Ook dat is een aanpassing die we doen.

Voor de budgethouders die conform correctiefase 2 afgeleid zouden moeten worden naar RTH, maar op 1 november geen overeenkomst meer hebben met de vergunde zorgaanbieder, is het continueren van ondersteuning van RTH erg moeilijk. We voorzien daarom voor deze groep gebruikers uitzonderlijk een PVB van beperkte budgethoogte.

Voor de vergunde zorgaanbieders worden coachingtrajecten gefinancierd. Hiervoor is 300.000 euro aan eenmalige middelen vrijgemaakt. Het gaat in het bijzonder om vergunde zorgaanbieders die geconfronteerd worden met een daling in de zorggebonden middelen van meer dan 10 procent, en die door deze daling in middelen problemen ondervinden om zorggarantie te bieden aan hun cliënten, en/of problemen ondervinden op het vlak van werkzekerheid van het personeel.

Om een beroep te kunnen doen op de middelen voor coaching, wordt een gezamenlijk engagement gevraagd van de directies, de medewerkers, de raad van bestuur en de gebruikers van de betrokken vergunde zorgaanbieder. De vergunde zorgaanbieder maakt een kandidatuur op waar onder meer in terug te vinden is welke doelen en output men ziet voor de organisatie, en op welke termijn. Ook hoe men die duurzaam kan implementeren, wordt in dit traject onderzocht.

Om individuele budgethouders extra ondersteuning te bieden in het omgaan met de gevolgen van correctiefase 2, heeft het VAPH ook 350.000 euro aan eenmalige middelen vrijgemaakt. Met deze middelen vergoedt het VAPH gebruiksverenigingen met een informatieloket, diensten ondersteuningsplan en bijstandsorganisaties, die er in onderlinge samenwerking een getrapte systeem van begeleidende maatregelen mee realiseren.

Deze begeleidende maatregelen beperken zich niet enkel tot personen die worden afgeleid naar RTH, maar zijn ook gericht op personen die een persoonsvolgend budget als gevolg van correctiefase 2 ernstig zien dalen, en die daardoor moeilijkheden zouden vinden om hun ondersteuning verder te zetten.

Om met het beschikbare budget van 350.000 zoveel mogelijk cliënten uit correctiefase 2 te bereiken, en de extra begeleiding maximaal in te zetten voor de cliënten die er het meest nood aan hebben, voorzien we een getrapte aanpak, en zetten we in op de verschillende sporen. Daar heb ik daarnet ook naar verwezen, in antwoord op de vraag van collega Jans.

Wat uw derde vraag betreft – waarom zo'n dossier eerst via de pers moet verlopen –, moet ik u zeggen dat deze feiten niet kloppen. De gevolgen van correctiefase 2 werden al in de vorige legislatuur ingeschat. In nauw overleg met en in samenwerking tussen de administraties en de diverse stakeholders uit de sector werd reeds in het najaar van 2019 gestart met het voorbereiden van begeleidende maatregelen. En zoals u kon horen, werden er extra middelen ingezet, net om diegenen die het meest dalen, te begeleiden naar een duurzame oplossing. Ik denk dat ik hieraan ook al heb gerefereerd in het parlement, eind 2019.

U vraagt hoe de financiering zich verhoudt ten opzichte van de bedragen die ze voorheen kregen. Maar dan denk ik dat u twee zaken met elkaar verwacht: zicht op de daling of stijging van de individuele budgetten en de extra middelen voor de begeleidende maatregelen. Ik licht ze beide nog even toe.

De aanpassing aan individuele budgetten zorgt ervoor dat personen met een gelijk zorggebruik en een gelijke zorgwaarde effectief over een gelijkaardig persoonsvolgend budget beschikken. De correctie van de budgetten gebeurt binnen de beschikbare kredieten en zal over een periode van vier tot acht jaar verlopen. De daling in de individuele budgetten wordt niet financieel bijgepast.

De extra financiering waarover u spreekt, gaat over de middelen waarin het VAPH voorziet voor coaching en individuele ondersteuning voor budgethouders, zodat op een correcte wijze kan worden omgegaan met de impact van de gedaalde budgetten en de betrokkenen hun zorg en ondersteuning verder kunnen realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Het is goed om te horen dat er een omkadering komt in de vorm van coaching en ondersteuning. Er komen ook extra maatregelen voor die mensen wier budget zal veranderen, in concreto zal dalen. Het is zeker ook goed dat u dat op individueel en op organisatieniveau doet en dat u daarvoor intens met de sector samenwerkt.

Correctiefase 2 was al meermaals onderwerp van vragen en van debat en daarbij hebben wij telkens gezegd dat wij het belangrijk vinden dat er omkadering en flankerende maatregelen zijn. U hebt hier nu duidelijk gemaakt dat die worden aangeboden en dat we de sterkhouders binnen de sector appelleren op hun verantwoordelijkheid om die maatregelen tot bij de mensen zelf te brengen.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. U somt inderdaad op wat er nu allemaal wordt aangereikt, maar dat was ook het onderwerp van mijn vraag.

Naast wat er voor die 735 mensen te gebeuren staat, is de vraag waarom dit niet vroeger is meegedeeld. Heel wat van die zaken komen nu pas, terwijl alles op 1 januari is ingegaan en de mensen nu in de problemen zitten.

De zorgnoden van die 735 mensen die hun budget kwijt zijn, zijn opnieuw geëvalueerd: zij vallen onder die kritische grens en hebben dus pech.

Uw wilt tijdens deze regeerperiode een volledig nieuw inschalingsstelsel implementeren. Zal dat opnieuw een ronde van onzekerheid en besparingen worden voor onze zwakkeren of zult u met een gedegen plan van aanpak komen? Wanneer er nieuwe inschalingen zullen gebeuren, zal de zorgnood van bepaalde mensen immers naar beneden worden ingeschaald, waardoor er minder budgetten zullen worden vrijgemaakt voor een aantal van onze zwakkeren.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): We zijn daar al een hele tijd bezorgd over en hebben daar in verschillende commissies al vragen over gesteld. Onder meer in het kader van de begrotingsbesprekingen hebben we al gevraagd wat de concrete impact daarvan is op de mensen. Pas naar aanleiding van het antwoord op een schriftelijke vraag hebben we die inschatting gekregen, en inderdaad verliezen 735 mensen een groot deel van hun steun. In de pers is sprake van een mediaan van 3000 euro, het gemiddelde zit rond 4000 euro en er zijn uitschieters tot zelfs 14.000 euro. Dat is toch een serieus verlies aan zorgbudget.

Het stoort me ook dat de vraag of iemand nog rechtstreeks toegankelijke hulp krijgt, afhankelijk wordt gemaakt van een vrijwillig akkoord. Iedereen die in RTH zit, zou recht moeten hebben op een basisondersteuningsbudget (BOB). Dat is nu niet het geval, dat gebeurt alleen wanneer men vrijwillig die omschakeling maakt. Welke criteria zijn er gebruikt voor die omschakeling?

Aangezien een aantal mensen een groot deel van hun budget verliezen, wat te zwaar is om te dragen, hebben wij een voorstel van resolutie ingediend waarbij we drie zaken voorstellen. We vragen dat die 735 mensen recht krijgen op een BOB, ongeacht of zij vrijwillig of onvrijwillig die omschakeling naar RTH hebben gemaakt. Daarnaast vragen wij om mensen die meer dan vier zorggebonden punten verloren hebben, het maximum van acht RTH-punten te geven om dat verlies wat draaglijker te maken.

Een aantal mensen verliezen heel veel zorgpunten. Ik vraag dan ook om alle personen die, ondanks de tweede maatregel die ik heb voorgesteld, toch nog vier of meer zorggebonden punten verliezen, opnieuw een persoonsvolgend budget toe te kennen dat hun toelaat om dezelfde kwaliteit van zorg te handhaven als voor 31 december 2019. Dit zijn een aantal maatregelen om het voor de mensen die echt heel veel zorgmiddelen verliezen, toch draaglijker te maken.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, dit onderwerp is in deze commissie al vaak aan bod gekomen. Ik heb al vaak het antwoord gehoord dat u vandaag hebt gegeven. Het blijft natuurlijk altijd een beetje hetzelfde.

Mijnheer Anaf, u hebt gesteld dat de mensen die naar de RTH omschakelen recht op een BOB moeten hebben. Als ik me niet vergis, is het zo dat de mensen die naar de RTH zijn omgeschakeld tot eind december 2019 een BOB konden aanvragen. Die mogelijkheid was er en ik heb mensen gehoord die dat hebben gedaan. Ze hadden de mogelijkheid om nog een BOB aan te vragen.

Minister, u hebt vermeld dat er meer begeleiding en coaching komt. Er wordt geld gegeven aan het Vlaams Welzijnsverbond en aan SOM, maar de vraag is welke rol zij zullen spelen. Zullen zij mee voor de coaching zorgen? Hoe zit dat juist? Ik heb op de werkvloer gehoord dat ze nog tot maart 2020 hebben om een plan in te dienen waarin staat hoe ze die coaching zien, maar ik heb nog niet goed begrepen welke rol SOM en het Vlaams Welzijnsverbond dan moeten spelen.

Er zijn inderdaad 735 mensen naar de RTH omgeschakeld. Het geld of de punten gaan nu naar de voorziening waar die mensen verbleven en hun zorg inkochten. Ik heb al meermaals met vragen om uitleg in deze commissie en met schriftelijke vragen gevraagd hoe het juist zit met hun zorggarantie, maar ik krijg daar moeilijk een antwoord op. Als iemand drie dagen in een dagcentrum verblijft en naar de RTH zakt, kan hem geen drie dagen meer worden aangeboden. Dat past niet in het kader van de RTH. Misschien is er nog een mogelijkheid om na te denken over de vraag hoe dit juist kan worden ingepast, want die middelen zijn nu verbonden aan een voorziening. Die 735 mensen hebben niet meer de mogelijkheid dat ooit in cash om te zetten.

Dat heeft natuurlijk te maken met heel het gegeven van de persoonsvolgende financiering. U weet dat ik nogal vragende partij ben voor een vraaggestuurde RTH. Ik zal daar de komende jaren nog altijd mijn schouders onderzetten. Zij die nu naar de RTH omschakelen, hangen vast aan de voorzieningen en kunnen daar niet meer weg met hun cash budget. Ik vind dat een nadeel en ik weet niet of er nog een opening is om dat eventueel nog eens te bekijken voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voorzitter, correctiefase 2 is hier inderdaad al meermaals aan bod gekomen. In tegenstelling tot andere fracties, blijft mijn fractie, net als vorig jaar, achter de principes van het afsluiten van deze correctiefase staan. De basisprincipes zijn dat we ervoor moeten zorgen dat we voor gelijkwaardige zorgnoden gelijkwaardige steun geven. Dat betekent dat er tijdens de uitvoering van deze correctiefase vanaf dit jaar dalers en stijgers zullen zijn. Mijn fractie denkt dat we dit eigenlijk nooit uit het oog mogen verliezen.

Minister, we zijn heel blij van u te mogen horen dat de afgesproken begeleidende maatregelen zullen worden uitgevoerd. De geplande coaching wordt uitgevoerd. Dat is destijds afgesproken en het is een goede zaak dat wordt gezorgd voor begeleiding van de mensen die het nodig hebben.

Mevrouw van der Vloet, ter aanvulling van uw opmerkingen is de transparantie van het zorglandschap ook heel belangrijk. We zullen daar straks nog een vraag om uitleg over horen. Ten gevolge van deze correctiefase zullen mensen hun steun op een andere manier moeten organiseren. Begeleiding is ontzettend belangrijk, maar transparantie, onder meer inzake het prijzenbeleid, is dat zeker ook. Daar is nog ruimte voor verbetering.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, als ik uw antwoord en een aantal andere tussenkomsten hoor, word ik vrij verdrietig. Aanvankelijk is gezegd dat we op de structuren zouden besparen. Dat was de eerste beweging.

Minister, als ik uw antwoord en een aantal andere tussenkomsten hoor, word ik vrij verdrietig. Aanvankelijk is gezegd dat we op de structuren zouden besparen. Dat was de eerste beweging. Wat stel je vast? We hebben bespaard op structuren. De volgende stap is: we gaan besparen op budgetten. Van de persoonsvolgende budgetten, waar vraagsturing achter zit, gaan mensen nu naar RTH, wat aanbodsturing is. Dat is een ander principe. De mensen die nu opeens van 23 punten naar 5 punten gaan, verliezen van het ene jaar op het andere 14.000 euro van hun budget. Er is geen trapsgewijze afbouw, want ze gaan van een persoonsvolgende financiering naar RTH, dus van vorig jaar naar dit jaar. Dat zijn mensen die alle dagen naar een dagcentrum gingen tot nu toe en die doordat wij de B- en P-waarden anders zijn gaan interpreteren, eigenlijk veel minder scoren op de permanentie, dus alleen over de dagbezigheid. Die mensen kunnen met hun punten nu een dagondersteuning per week inkopen. Dat is het. Voor de andere dagen gaan wij op een of andere manier een oplossing zoeken. Een boekhouder kan heel mooi in kolommetjes alle bedragen opsplitsen, maar het gaat hier over mensen, en niet alle mensen zijn gelijk. Er zijn mensen die met 5 punten naar begeleid werken kunnen gaan, en dat doet men ook, maar er zijn ook mensen die al jaren in een structuur wonen, leven en dagopvang hebben, die je niet van vandaag op morgen in een andere structuur brengt. Die mensen breng je in problemen.

Ik heb het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap nog eens opgezocht. België heeft het geratificeerd. Dat wil zeggen dat wij ons verbinden om het uit te voeren. In artikel 19 staat het volgende: mensen met een handicap hebben gelijke rechten om te wonen en te leven in de samenleving. Zij hebben het recht op een eigen keuze waar ze wonen en met wie. Het VN-verdrag

zegt ook duidelijk dat mensen met een handicap recht hebben op ondersteuning. De reguliere dienstverlening mag personen met een handicap niet uitsluiten, ze moet voor hen toegankelijk en beschikbaar zijn. Mensen met een handicap moeten daarbovenop toegang hebben tot een brede waaier van handicapspecifieke ondersteuning, inclusief persoonlijke assistentie, om te kunnen deelnemen aan de sociale activiteiten en om hun inclusie te stimuleren. Om dit te realiseren hebben mensen een budget nodig. Zo beknibbelen op hun budgetten betekent dat wij als België niet voldoen aan het VN-Verdrag dat we geratificeerd hebben.

Minister, mijn concrete vraag is hoe wij dat gaan uitleggen. Elk jaar heeft de VN een opvolgingscommissie. Hoe gaan wij nu uitleggen, door zo te gaan snoeien in deze budgetten, dat wij nog aan het verdrag voldoen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega De Martelaer, Vlaanderen geeft op dit ogenblik 1,7 miljard euro uit aan mensen met een beperking. Dat bedrag zal stijgen naar 2 miljard euro. We hebben in januari aan de regering voorgelegd om met de stijging van de budgetten tegemoet te komen aan onze verplichtingen voor degenen die de komende jaren hun automatische rechtentoekenningen willen opeisen. Ik herinner me hoe hier eind vorig jaar gezegd is: 'Minister, u zult zelfs de automatische rechtentoekenningen niet kunnen garanderen.' Volgens de prognoses die we nu hebben, zullen we aan de 10.000 mensen waarvan we het verwachten, die automatische rechtentoekenningen kunnen garanderen. Men heeft toen gezegd dat we dat niet zouden kunnen garanderen en dat we zelfs geen euro zouden hebben voor de mensen die vandaag op de wachtlijst staan. Volgens de prognoses die we vandaag hebben, zullen we 2300 mensen daarmee kunnen helpen. Dat zijn er 1700 meer dan aanvankelijk voorzien. Dat is wat we eind januari hebben voorgelegd: 12.300 mensen om de komende jaren te helpen, voor in totaal meer dan 2 miljard euro.

Vlaanderen ondersteunt op een of andere manier meer dan 100.000 mensen die vandaag een beperking hebben. Zijn daarmee alle problemen opgelost? Dat zeg ik niet. Maar investeert Vlaanderen daarin? Dat zeg ik wel. Wat u hier vertelt, is intellectueel totaal niet correct. Correctiefase 2 heeft niets, maar dan ook niets te maken met een besparing. Bij correctiefase 1 zijn er miljoenen en miljoenen euro's bijgevoegd, net om het principe 'gelijke budgetten voor gelijke zorgzwaarte' mogelijk te maken.

Zijn er mensen die erop achteruitgaan? Ja. 735, wordt hier gezegd. Niemand spreekt hier over de 8500 mensen die erop vooruitgaan. Zij werden in het verleden ondergefinancierd omdat ze een veel grotere zorgzwaarte hadden dan waarvoor Vlaanderen op dat ogenblik de budgetten voorzag. Niemand spreekt daarover. Ik vind het nogal eigenaardig dat diegenen die in hun partijprogramma grote principes over gelijkheid ingeschreven hebben, daar vandaag niet over willen of durven spreken. Dat is wat naar voren is gebracht. We moeten ervoor zorgen dat mensen met een gelijke zorgzwaarte een gelijke financiering krijgen. Dat is waar correctiefase 2 over gaat.

Dat is inderdaad tijdens de vorige legislatuur beslist. Wat ik heb voorgesteld, is om een aantal flankerende maatregelen in te voeren, want we zijn natuurlijk niet blind voor een aantal problemen die zich stellen, voor een aantal signalen die er zijn. Dat heb ik eind vorig jaar ook gezegd in deze commissie: dat we daarnaar zouden luisteren en dat we daarnaar zouden handelen.

Moeten we zorgen voor een oplossing inzake die cashbesteding? Ja. Ik heb net gezegd dat we dat ook zullen doen. We nemen flankerende maatregelen om ervoor te zorgen dat we zoveel mogelijk mensen kunnen helpen die – in plaats van meer – minder zouden krijgen.

We gaan zorgen voor de coaching. Het is niet de bedoeling dat het Welzijnsverbond die coaching zelf op zich neemt, maar wel dat we samen gaan bekijken welke experts we het best kunnen inzetten op het terrein om dat te doen.

Collega, dat is wat correctiefase 2 inhield in de vorige legislatuur en wat eind 2019 uitgerold werd. Wij hebben dan bijkomende maatregelen genomen om daarmee de mensen te kunnen helpen. Ik vind wel – en ik wil dat nog eens benadrukken – dat het totaal niet correct is om te zeggen dat correctiefase 2 een besparingsoperatie is geweest. Dat is totaal niet correct. Meer dan 8500 mensen krijgen daarvoor extra hulp: extra hulp die ze verdienen, die ze in het verleden niet hadden. Daar spreekt niemand hier vandaag over.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik ben heel blij dat u in uw repliek duidelijk gemaakt hebt dat correctiefase 2 volledig los staat van begrotingen of besparingen. We krijgen hier in de commissie veel kansen om vragen te stellen en thema's aan de orde te stellen. Ik vind toch ook wel dat we correct moeten blijven wanneer we die dossiers bespreken. Vroeger hadden we een ongelijke financiering van voorzieningen. We gaan dat nu proberen recht te trekken naar een gelijke voorziening op individueel niveau. Inderdaad, dat is een moeilijke operatie. Het is gemakkelijker om dat niet te doen dan om dat wel te doen. Maar ik vind het ook wel belangrijk dat dat gebeurt, dat we die ongelijke financiering rechte trekken. De helft – iets meer of iets minder – zal stijgen. De helft – iets meer of iets minder – zal dalen.

Ik wil niet toelaten dat wat er vandaag wordt gezegd over de gehandicaptensector, herleid wordt tot enkel en alleen kommer en kwel. We investeren 2 miljard per jaar. Er gebeuren elke dag opnieuw kleine mirakels voor honderdduizend mensen in voorzieningen, maar ook thuis, met woningaanpassingen, met hulpmiddelen ... En nee, het is niet voldoende. Maar ik denk wel dat het goed is dat we ook eens even de blik richten op wat er allemaal wel gebeurt, met dat grote budget dat we nu met ongeveer 300 miljoen euro laten groeien en dat we niet alleen focussen op die mensen die nu in die groep zitten waarvan de budgetten dalen. We hebben daarover gesproken, vragen gesteld, gevraagd aan de minister om daarvoor maatregelen te voorzien, om coaching te voorzien, om ondersteuning te voorzien, om dat samen te doen met de sector en om daar snel werk van te maken. Dat is nu allemaal gebeurd. Dan vind ik ook dat we correct moeten blijven en de sector ook correct moeten behandelen. Er worden vandaag ontzettend veel mensen geholpen in voorzieningen en in kleinschalige opvanginitiatieven. We ondersteunen het sociaal ondernemerschap. We zorgen ervoor dat de hulpmiddelen en vele andere zaken goed lopen. Herleid deze sector niet – niet voor de mensen die geholpen worden en niet voor de mensen die daarin werken – tot enkel en alleen datgene dat sommige partijen hier politiek goed uitkomt.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, u verbergt zich natuurlijk achter de breed gedragen correctiefase 2, maar voor mij gaat het daar niet over. U verwijst naar de 8500 mensen die erop vooruitgaan, maar 735 zwakkeren, dat is dan een vorm van collateral damage. Zij vallen uit de zorgboot en u bent nog blij dat ze een klein reddingssloepje hebben en de riemen om ermee te roeien. Die mensen hebben een zorgnood, ze hebben nood aan begeleiding, ze hebben recht op onze ondersteuning. Alleen gaat het niet voor die mensen.

We spreken hier over mensen die ondersteuning nodig hebben, mensen met een autismespectrumstoornis, een hersenletsel of een lichte mentale handicap. Voor hen is de grens tussen gepaste zorg krijgen en die niet krijgen, zeer dun.

Zelf sust u een beetje door te stellen dat het in de eerste plaats de zorginstellingen zullen zijn die de gevolgen zullen ondervinden. Zij worden verondersteld dezelfde

diensten aan te bieden als voorheen, maar zullen – dat is de regel – via hun cliënten minder budget binnenkrijgen, en dat boven op de algemene besparing op de werkmiddelen die Vlaanderen oplegt en die u ook al communiceerde. Zou u het zelf aanvaardbaar vinden als u als zorgcentrum, als mantelzorger of betrokkene op die manier zou worden getroffen? Neen, ik denk het niet en dat zou ook heel terecht zijn.

Minister, hier valt ook een politieke beschouwing over te maken. Ik heb zo de indruk dat dit ministerschap voor u echt wel de weg naar Canossa is. Elke week ligt u onder vuur in het parlement en in de sector, die u eigenlijk zou moeten ondersteunen en helpen. Pas op, we hebben nog vier jaar te gaan.

Begin deze maand konden we zelfs een volledige politieke analyse lezen over uw pril Vlaams ministerschap in de kranten. Daarin ging het over de redenen waarom u altijd onder vuur ligt: te weinig geld, onhandige besparingen, de facturen van uw partijgenoot Vandeurzen die u nog op uw bord krijgt, en als klap op de vuurpijl het feit dat uw partij en uzelf dit departement überhaupt niet wilden. Hoe kan de sector dan verwachten dat u de job met hart en ziel doet?

Er is nog een extra pijnpunt: uw communicatie in deze zaak is echt wel ondermaats. Er was een aankondiging van besparingen die u de dag nadien hebt herroepen, dan was er vorige week de uitleg op de radio over het groeipakket. Ik heb die een keer of vier moeten herbeluisteren voor ik snapte waarover het ging. En dit zijn nog maar twee voorbeelden die ik me direct voor de geest haal.

Ik ben zeker dat de zorgsector over alle deeldomeinen heen nood heeft aan meer mensen, meer budget, meer plaatsen, maar bovenal aan een minister die er met hart en ziel voor vecht. Ik denk dat onze mensen dat verdienen.

De voorzitter: De interpellatie en de vraag om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het plaatsgebrek in de jeugdinstellingen – 1458 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over plaatsgebrek voor minderjarige delinquenten – 1472 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Dat straffeloosheid niet alleen federaal maar ook Vlaams wordt georganiseerd, dat werd afgelopen week nog maar eens duidelijk. Op 12 februari berichtte de VRT over de vrijlating van zes minderjarige criminelen die werden opgepakt in een drugsonderzoek en betrokken zouden zijn geweest bij enkele grote vechtpartijen in Meise en Londerzeel. De jongeren konden echter niet worden opgesloten in een jeugdinstelling wegens plaatsgebrek. Ook het opiniestuk van de burgemeester van Edegem enkele dagen later, die het onbegrijpelijk vond dat minderjarige criminele sans-papiers zomaar werden vrijgelaten, opnieuw wegens plaatsgebrek in de jeugdinstellingen, sprak boekdelen.

Dit beleid van straffeloosheid laat niet alleen de brave Vlaming in de steek die steeds weer het slachtoffer is van die criminelen, maar ook de politie die vaak zwaar inzet op het opsluiten van de jongeren. Blijkbaar kan dit beleid zonder democratisch draagvlak op korte termijn in duizenden extra opvangplaatsen voorzien

voor asielzoekers, maar is het niet mogelijk om met een groot democratisch draagvlak in enkele honderden hoogst noodzakelijke plaatsen voor jeugdcriminelen te voorzien. Het zijn jeugdcriminelen die niet alleen moeten boeten voor hun straf maar ook met harde hand opnieuw waarden, respect en tucht moeten worden bijgebracht. Met alleen maar extra plaatsen pakken we uiteraard de jeugddelinquentie niet aan. Het is alleszins wel een stap in de goede richting.

Minister, onze fractie, maar ook Justitie, vraagt met aandrang spijkerharde garanties dat het aantal plaatsen in de jeugdgevangenissen snel wordt opgetrokken. Op welke manier wilt u op korte én lange termijn plaatsen vrijmaken voor minderjarige jeugddelinquenten? Hoe evalueert u zelf eigenlijk deze trieste situatie?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): De aanleiding voor deze vraag is een incident in de politiezone Kapelle-op-den-Bos/Londerzeel/Meise waarbij zes minderjarigen tussen 16 en 17 jaar oud en twee meerderjarige jongeren werden gearresteerd door de politie omdat ze deel uitmaken van een drugsbende en omdat ze een aantal diefstallen gepleegd hebben of daarvan op zijn minst verdacht worden. De minderjarigen werden door de jeugdrechter weer vrijgelaten wegens plaatsgebrek in de gesloten instellingen. Ze kregen wel enkele voorwaarden opgelegd zoals een contactverbod en huisarrest. Later zullen ze ook voor de rechter moeten verschijnen.

Dit was niet het eerste incident. Een deel van deze jongeren waren ook betrokken bij de vechtpartijen in Londerzeel. Ze veroorzaakten ook overlast in het centrum van Meise.

Minister, in januari stelde ik u een gelijkaardige vraag omdat er toen rond Kerstmis ook drie minderjarige jongeren met geweld een apotheek hadden overvallen in Brugge en opnieuw werden vrijgelaten wegens plaatsgebrek. Op 25 december pleegde een 17-jarige een diefstal met braak in Vilvoorde. Die moest worden vrijgelaten wegens plaatsgebrek. Op 13 december was er een minderjarige die een diefstal met braak en handel in verdovende middelen op zijn kerfstok had. Ook hij moest worden vrijgelaten wegens plaatsgebrek. Collega Koen Metsu, burgemeester van Edegem, schreef vorige week een opiniestuk over een minderjarige Eritreeër die een overval had gepleegd op een supermarkt en daar een aantal kassiersters had bedreigd. Hij moest worden vrijgelaten wegens plaatsgebrek in de gemeenschapsinstelling.

Deze situaties geven een gevoel van straffeloosheid en maken het werk van politiemannen en -vrouwen die elke dag proberen om op het terrein hun werk goed te doen, van jeugdrechters en sociaal assistenten die erbij betrokken zijn, erg moeilijk.

Ik heb u in de voorbije maand al een aantal vragen gesteld, minister. Ik moet u opnieuw vragen voorleggen over hetzelfde onderwerp.

Op 14 januari liet u weten dat er geen tekort is aan opvangplaatsen maar dat het een piekmoment betrof. Dat was de communicatie van het agentschap. Nu hebben we een tweede incident op twee maanden en ik heb net geschetst wat er in de maand december is gebeurd. Weet u zeker dat er geen structureel plaatstekort is? Als dit een piek is, hoe lang kan zo'n piek duren? Dit is natuurlijk wel een situatie die het geloof en het vertrouwen in het gerecht en het jeugddelinquentierecht, het stukje waar Vlaanderen voor verantwoordelijk is, ondermijnt.

Het koninklijk besluit van 8 januari 2013 stelt dat wanneer een jongere die een als misdrijf omschreven feit (MOF) gepleegd heeft, moet worden geplaatst in De Grubbe in Everberg, en als er geen plaats is dat er een overloopcapaciteit is voorzien in Tongeren. Vorige keer hebben we naar aanleiding van uw antwoord een discussie gehad over het feit dat die overloopcapaciteit niet meteen werd ingezet

als het ging over de incidenten rond Kerstmis. Is hier misschien eenzelfde soort probleem gerezen? Is er misschien niet meteen gebruikgemaakt van die zeven plaatsen in Tongeren om minderjarigen die de leeftijd van 16 jaar bereikt hebben en aan alle voorwaarden voldoen, effectief daar onder te brengen? Dat is een heel concrete vraag, minister.

Vorige keer bleek dat in de communicatie tussen de jeugdrechter en het centraal aanmeldingspunt (CAP) voor de gemeenschapsinstellingen het een en ander was misgegaan. De doorstroom naar Tongeren gebeurt niet automatisch. Op 1 maart worden de extra plaatsen in Tongeren gesloten. Ik heb daar een heel specifieke vraag over. Zoals ik de stand van zaken ken – maar u kunt mij corrigeren – zijn er zeven overloopplaatsen in Tongeren. Op 1 maart gaan die dicht. Maar in het besluit staat dat ze dichtgaan op het moment dat er – dus in maart – vijf extra plaatsen zijn gecreëerd in Everberg. Minister, gaan we, door het sluiten van Tongeren, naar netto minder capaciteit dan vandaag beschikbaar is? Dat lijkt mij een belangrijke vraag.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik deel absoluut de bezorgdheid die leeft op het terrein, bij onze jeugdrechters, jeugdparketten en ook hulpverleners. Het capaciteitsgebrek is geen nieuw vraagstuk. In het verleden zijn daar al een aantal belangrijke stappen en beslissingen toe genomen, budgetten voor vrijgemaakt en plaatsen bij toegewezen. Ik kom daar straks op terug.

Maar daarnaast werken wij verder aan een stappenplan om die problematiek op korte en middellange termijn aan te pakken. We moeten dat doen door te werken aan de instroom, de doorstroom en de uitstroom van jongeren die daar verblijven.

Ik geef een overzicht. De voorbije 10 jaar is er een inhaalbeweging ingezet en een aanzienlijke capaciteitsverhoging van het aantal plaatsen gerealiseerd. Zo steeg het aantal plaatsen met 100 bedden van 220 naar 320 – of 318 om heel precies te zijn – in 2020. Dat is dus een capaciteitsverhoging van 100 bedden. Deze plaatsen worden dubbel gebruikt: zowel voor jongeren in verontrustende opvoedingssituaties (VOS) als voor jongeren die een misdrijf hebben gepleegd of die ervan worden verdacht een misdrijf te hebben gepleegd. We moeten daar iets aan doen en we zullen daar ook iets aan doen. De volgende maand komen er 5 extra plaatsen bij, waardoor we evolueren naar 323 plaatsen. Als we dat allemaal optellen, is dat een stijging van meer dan 40 procent in een context waarbij de wetenschappers signaleren dat de jeugdcriminaliteit de voorbije 10 jaar gedaald is met 30 procent. De gesloten instelling De Grubbe, waarnaar u ook hebt verwezen, collega, is in volle opbouw. De eerste fase van de bouwwerken resulteert in de loop van volgende maand in 5 extra plaatsen. In een tweede fase van de bouwwerken zal de capaciteit in Everberg verdubbelen en evolueren van 40 nu naar 80 in 2022.

Om op korte termijn over extra capaciteit te beschikken, zal ik aan mijn collega's in de regering voorstellen – en dat zal ik vrijdag doen – om de overloopcapaciteit in de gevangenis van Tongeren langer te handhaven. Want, zoals u zelf hebt gezegd, zou dat normaal gezien eindigen op 1 maart. De zeven overloopplaatsen in Tongeren zouden normaal gezien op 1 maart verhuizen naar Everberg, waardoor we dus netto vijf plaatsen extra creëren. Maar gezien de druk op de capaciteit lijkt het ons aangewezen om de zeven overloopplaatsen tijdelijk te behouden, om ook ondertussen bijkomende maatregelen naar de door- en de uitstroom te kunnen nemen.

Tot slot bepaalt het decreet Jeugddelinquentierecht dat jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie in de toekomst zullen worden geplaatst in beveiligde settings. We zullen voor deze categorie van jongeren 150 plaatsen creëren in een aangepaste, kleinschalige setting. Bijgevolg zullen we ervoor zorgen dat de zogenaamde VOS'ers niet meer in deze voorziening worden ondergebracht. Zo komt er

plaats vrij voor de MOF'ers (als misdrijf omschreven feit) of beter, de jongeren die een delict plegen of daarvan worden verdacht. Dat heeft als gevolg dat er geleidelijk 150 plaatsen vrijkomen voor de MOF'ers vanaf 2021 en 2022. We investeren in totaal 20 miljoen euro om deze bijkomende capaciteit te kunnen realiseren.

We evolueren dus naar 358 plaatsen, waarvan, behalve de 40 plaatsen voor timeout, het overgrote deel zal worden voorzien voor de instroom van jongeren in het kader van het decreet Jeugddelinquentie. Ik wil dat even in perspectief plaatsen met andere landen. In vergelijking met bijvoorbeeld Nederland betekent dit dat we in Vlaanderen verhoudingsgewijs minstens evenveel, zo niet méér capaciteit zullen voorzien in gesloten instellingen dan bijvoorbeeld in Nederland vandaag het geval is. In Nederland zijn er ongeveer 500 plaatsen voor 18 miljoen mensen. Wij gaan naar 358 plaatsen voor 6 miljoen mensen.

Capaciteit is dus één zaak, maar daarnaast moeten we ook inzetten op een aantal andere zaken. Zo moeten we inzetten op het vermijden van instroom. De procureur des Konings, mevrouw Van Wymersch, gaf op vrijdag 14 februari aan dat in het nieuwe decreet Jeugddelinquentierecht in meer mogelijkheden wordt voorzien, en dat is ook zo. Zo voorziet het decreet al in de fase van het Openbaar Ministerie in het positief project en het opleggen van voorwaarden. Dat betekent dat het Openbaar Ministerie jongeren sneller een reactie kan geven op een jeugddelict zonder dat ze een plaats moeten krijgen in een gesloten instelling. Hierdoor zou de doorstroom naar de afhandeling door de jeugdrechter eveneens vermeden kunnen worden. Dit zorgt er op zijn beurt voor dat de jeugdrechtbanken minder worden belast. Daarnaast zijn er ook andere ambulante maatregelen mogelijk, zoals de werkstraf, het positief project enzovoort.

Uit de stand van zaken van eind januari 2020 registreerden de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA's) al 42 meldingen voor het positief project, waarvan ongeveer de helft wordt gevorderd door het Openbaar Ministerie, en 50 meldingen voor een leerproject als voorwaarde op het niveau van het Openbaar Ministerie. Verder merken we dat ook de investering in de module delictgerichte contextbegeleiding op het niveau van de jeugdrechter al sterk wordt benut.

Zoals u weet, investeerden we 1,3 miljoen euro voor de start van het decreet in vijftig extra modules. Per module kunnen op jaarbasis twee jongeren worden begeleid. Deze nieuwe werkvorm is momenteel voor 90 procent bezet.

Laat het duidelijk zijn: de capaciteitsuitbreiding van het residentiële aanbod is in volle uitrol. Het nieuwe Jeugddelinquentiedecreet omvat meerdere waardige alternatieven. Dit decreet is nog maar recent in werking getreden, namelijk op 1 september 2019.

Naast de instroom hebben we ook de problematiek van de doorstroom. Voor wat betreft De Grubbe moeten we naast het verdubbelen van de capaciteit, ook streven naar het zo kort mogelijk houden van de verblijfsduur. We merken bijvoorbeeld dat het verlengen van de duur dat een jongere in De Grubbe verblijft al snel leidt tot een substantieel minder aantal instroommogelijkheden. Ik geef een voorbeeld. Als de termijn evolueert van vroeger gemiddeld een maand naar nu twee maanden, dan betekent dit op jaarbasis al snel een vermindering van een honderdtal opnamemogelijkheden. Koppelen we de uitbreiding van De Grubbe, met name de stijging van het aantal bedden van veertig naar tachtig, aan een streeftermijn van een maand voor een eerste oriëntatie, dan begrijpt u dat de impact hiervoor naar opnamemogelijkheden op jaarbasis substantieel kan zijn. Het is dus essentieel dat we in dit debat niet enkel focussen op de capaciteit en het aantal bedden, maar dat we eveneens oog hebben voor de doorstroom en de uitstroom.

De uitstroom is het derde punt waar ik het even over zou willen hebben. We stellen vast dat de doorlooptijd van een aantal jongeren lang is en dat er hier werk moet

worden gemaakt van de uitstroom naar een re-integratietraject bij een voorziening buiten de gemeenschapsinstelling. De afgelopen twee weken zijn er op die manier zes jongeren uitgestroomd. Daarnaast zijn er op dit moment negen jongeren aangeduid waarbij er perspectief is om uit te stromen en een engagement van een voorziening om het re-integratietraject op te nemen. Deze oefening loopt dus volop en we zullen deze ook meer structureel inbedden in onze aanpak.

Binnenkort start ook het experiment 'Back on Track' op, dat extra begeleidingsmogelijkheden biedt voor jongvolwassenen die uitstromen uit een gesloten setting. Dit experiment ambieert om de komende 3 jaar 130 extra begeleidingen te realiseren. We moeten ook zien dat bijvoorbeeld voor 17-plussers die in de gemeenschapsinstellingen verblijven hier bijkomende mogelijkheden zijn naar uitstroom.

Hoe evalueer ik deze situatie? Wat de specifieke situatie betreft, kunnen we u enkel meegeven dat de zes minderjarigen in InterCAP zijn aangemeld voor een reguliere plaats zonder escalatie. De kwalificatie luidde: 'Verkopen, te koop aanbieden of afleveren van verdovende middelen/psychotrope stoffen zonder machtiging of aan niet-gemachtigde personen, met de omstandigheid dat het misdrijf een daad van deelneming is aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging, bezit van verdovende middelen/psychotrope stoffen zonder machtiging.'

Op het moment van de aanmelding was Vlaams-Brabant niet prioritair in de verdeling van de plaatsen. Zoals gezegd volgde er geen escalatie en werden de voorwaarden opgelegd. Zoals al gesteld is er in deze situatie geen sprake van miscommunicatie. Wat betreft de overloopcapaciteit die voorbehouden wordt voor zeer ernstige feiten, kunnen we u meedelen dat we deze overloopcapaciteit nog een tijd zullen behouden. Zoals ik gezegd heb, loopt die in Tongeren normaal af op 1 maart 2020, maar we zullen vrijdag aan de regering voorstellen om die overdruk op dit ogenblik te behouden, ook nadat Everberg stijgt van 40 naar 45, en dat is normaal gezien volgende maand zo.

In verband met de vraag naar het nader onderzoek over de situatie, klopt het dat de druk op de capaciteit aanhoudend zeer hoog blijft. Een brede maatschappelijke analyse van deze problematiek is nodig. Want wat zijn de oorzaken van het tekort? Ik heb daarnet al verwezen naar alle inspanningen die we doen om de capaciteit te verhogen. Hoe komt het dat er, ondanks de stijgende capaciteit, zo'n vraag blijft bij de rechters? Kunnen we in Vlaanderen werkelijk spreken over een structureel tekort, ook nadat we de bijkomende capaciteit gerealiseerd hebben of zullen realiseren? Als we signalen vanop het terrein horen, kunnen we niet anders dan ageren zoals ik net beschreven heb, namelijk ten eerste zorgen voor bijkomende capaciteit – en dat doen we – en daarnaast ook werken op de instroom, de doorstroom en de uitstroom. Als we in Vlaanderen in 2021-2022 evolueren naar een goede 320 plaatsen die voorbehouden worden voor jongeren die delicten plegen of verdacht worden van een delict, zitten we al heel sterk in de richting van en verhoudingsgewijs boven de capaciteit die Nederland heeft. Dat zijn de feiten.

In verband met uw vraag waarom de jongeren niet in Tongeren geplaatst zijn: de jongeren werden aangemeld zonder escalatie, dat betekent dat de jeugdrechter niet aangaf aanspraak te willen doen op een buffercapaciteit of de overloopcapaciteit in Tongeren. Zoals ik heb aangegeven, wil ik nogmaals meedelen dat we de overloopcapaciteit zullen verlengen.

In verband met de laatste vraag over de automatisering kan ik u meedelen dat, wanneer het over zeer ernstige feiten gaat, zoals voorzien in de zogenaamde Everbergwet, de reflex naar de beschikbare capaciteit in Tongeren steeds gemaakt zal worden.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Mijnheer Parys, ik denk dat deze gevallen niet alleen een gevoel geven van straffeloosheid, maar dat die net het toonbeeld zijn van de heersende straffeloosheid onder dit huidige beleid.

Minister, ik ben blij om het u te horen zeggen: vermijden van de instroom. Dat is exact wat in ons partijprogramma staat, dus ik denk dat we op dat vlak dan toch overeen gaan komen. In de rest van uw antwoord ben ik een beetje teleurgesteld. Ik heb het gevoel dat u hier een heel feelgoodverhaal probeert te brengen, maar als we naar die cijfers kijken, probeert u ook het punt capaciteit een beetje weg te duwen onder het mom dat we niet enkel naar die capaciteit mogen kijken en dat we toch rekening moeten houden met en het moeten analyseren als er een structureel probleem is. U weet het eigenlijk zelf niet. U hebt eigenlijk geen antwoord op de vragen die er gesteld worden. De Vlaming is verontwaardigd, en terecht. Dan denk ik bijvoorbeeld nog aan de Renoboot in Gent – ik ben zelf ook Gentenaar – die de Gentenaars door de strot geduwd werd en plaats biedt aan 250 asielzoekers. Op een mum van tijd was daar een boot in Gent, 250 extra plaatsen voor asielzoekers, maar dan komt u in de media op de proppen en zegt u heel trots dat u over een periode van drie jaar 132 extra plaatsen in gesloten centra aan de man wilt brengen. Hoe kunt u, hoe durft u die cijfers aan de gewone, brave Vlaming verkopen? Ik vraag het mij echt oprecht af, want in uw plaats zou ik heel, heel beschaamd zijn.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, dank u voor uw omstandig antwoord. Ik ben tevreden dat u Tongeren langer zult openhouden dan 1 maart, dat was ook mijn vraag. Nu, ik ben er niet enthousiast over. Toen die plaatsen bij gecreëerd zijn, heb ik ook al heel duidelijk verteld dat Tongeren de plek is waar de film 'De Hel van Tanger' opgenomen is, en daar is een reden voor. Die instelling is eigenlijk niet geschikt om jongeren op te vangen en om ervoor te zorgen dat ze de instelling verlaten op een manier waar ze iets bijgeleerd hebben, en waar ze niet opnieuw gaan hervallen in de feiten die ze gepleegd hebben.

Maar goed, ik wil meegaan in uw redenering om Tongeren langer open te houden, omdat het essentieel is dat de geloofwaardigheid van het jeugddelinquentierecht standhoudt. En elke keer als een jongere niet de maatregel opgelegd kan krijgen die de rechter heeft uitgesproken, ondergraven we het jeugddelinquentierecht. Ik vind het dus, gegeven de omstandigheden, de minst slechte van alle slechte oplossingen. Ik zal het zo zeggen. Dus dat Tongeren langer openblijft, lijkt mij onder deze omstandigheden een goede zaak.

Ik heb nog wel een aantal vragen voor u, minister. U verwees naar procureur Ine Van Wymersch van Halle-Vilvoorde. Zij heeft heel duidelijk aangegeven dat, wat haar betreft, de zwaarste maatregelen eigenlijk een lege doos vormen, omdat ze in heel veel gevallen niet kunnen worden uitgevoerd. Zij vroeg heel duidelijk om in overtal te kunnen gaan in de gemeenschapsinstellingen, wanneer een jongere dreigt niet te kunnen worden opgesloten omdat er geen plaats is.

Minister, stel dat er zich nog een aantal gevallen voordoen waardoor er toch nog een capaciteitsprobleem zou zijn, zelfs met de extra plaatsen in Everberg en de plaatsen in Tongeren die langer openblijven. Zult u dan toelaten dat er in overtal wordt gegaan, en zult u daar dan de nodige omkadering voor voorzien, bijvoorbeeld in Everberg, om dat op korte termijn mogelijk te maken? Dat is mijn eerste vraag.

Mijn tweede punt is een opmerking, minister. Vorige week communiceerde u dat u een aantal extra plaatsen in de privévoorzieningen creëert voor kinderen in een verontrustende opvoedingssituatie. Dan hoeven die niet meer in een gemeenschapsinstelling terecht te komen. Dat is een zeer lovenswaardig doel. Maar als u daar dan over communiceert, zegt het agentschap dat 75 procent van de plaatsen

vandaag wordt ingenomen door wat dan MOF'ers (als misdrijf omschreven feit) worden genoemd, en 25 procent door kinderen of jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie. Maar in datzelfde artikel zegt u dat de verhouding fiftyfifty is.

Ik begrijp wel dat die cijfers fluctueren, en ik heb ze ook opgezocht. Maar zo iets is gewoon niet stichtend. Want je leest dat, en de Vlaming weet eigenlijk niet meer of de minister en zijn administratie nu hetzelfde aan het communiceren zijn. Minister, ik zou u willen vragen om dat toch op punt te stellen, omdat dat ook een punt is van geloofwaardigheid.

Mijn derde element in mijn repliek gaat over iets in uw antwoord waar ik het niet mee eens was. Als u zegt dat wij aan de instroom moeten werken, ben ik het daar uiteraard mee eens. We hebben een veel groter palet aan maatregelen voorzien die het openbaar ministerie en de jeugdrechter kunnen opleggen in het nieuwe jeugddelinquentierecht. Ik ben het er ook mee eens als u zegt dat we aan die uitstroom moeten werken. Want alle programma's die we kunnen opzetten om jongeren op een positieve manier terug te integreren in de maatschappij, kunnen absoluut op onze goedkeuring rekenen.

Maar wat ik heel eigenaardig vond – en ik ben een legalist – is dat u zegt dat we aan de doorstroom moeten werken. Want aan de doorstroom kunnen wij niet werken. Dat is net de beslissing van de jeugdrechter, die wij een scala aan maatregelen hebben gegeven waaruit hij of zij kan kiezen. Als die gekozen heeft dat een jongere, volgens de wetgeving die wij in het parlement hebben opgesteld, bijvoorbeeld drie maanden in een gemeenschapsinstelling moet doorbrengen, dan is het niet aan de administratie om tussen te komen, en te zorgen dat die drie maanden in iets anders worden omgezet. Als de jeugdrechter een beslissing neemt, dan moet die worden uitgevoerd. Die beslissing is genomen met het advies van de sociale dienst van de jeugdrechtbank en met het parket, dat een vordering heeft gemaakt. De jeugdrechter heeft de meest gepaste maatregel opgelegd, na delibereatie en het horen van alle partijen. En dan mogen wij daar niet meer aan tornen.

Ik begrijp dus dat we voor die instroom meer mogelijkheden kunnen voorzien, en ik begrijp dat we aan integratieprogramma's kunnen werken. Maar ik begrijp niet dat we de doorstroom – de tijd dat een jongere in een gemeenschapsinstelling verblijft – als uitvoerende macht kunnen veranderen. Dat lijkt mij echt niet te zijn wat we mogen doen.

Minister, ik wil nog eens terugkomen op het concrete geval waarover het hier gaat, de aanleiding. U hebt een paar keer gezegd dat die jongeren niet prioritair gerangschikt zijn geweest om te worden opgenomen in een gemeenschapsinstelling, omdat er geen escalatie is.

Mijn vraag aan u is wat daar dan fout is gegaan. Zegt u dat het parket hier niet de nodige stappen heeft gezet om dit dossier niet te laten escaleren? Dat lijkt me heel erg vreemd omdat net het parket heeft aangeklaagd dat het de maatregelen niet kan uitvoeren voor jongeren die het graag in een gesloten opvang wil zien. Uit uw antwoord leid ik af dat er geen enkele escalatie is gebeurd, dat Vlaams-Brabant niet prioritair was en dat die jongeren dus inderdaad niet opgepakt zijn. Als dat het geval is, kan ik me niet voorstellen dat de procureur daarna op de voorpagina van Het Laatste Nieuws zou zeggen dat de zwaarste maatregel in het jeugddelinquentierecht een lege doos is omdat er geen plek is. Kunt u daar nog wat achtergrond bij geven zodat ik dat goed kan begrijpen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wij voorzien inderdaad in 132 extra plaatsen voor jongeren in problematische opvoedingssituaties. Mijnheer Parys, momenteel verblijven die jongeren gemiddeld langer in een dergelijke instelling dan zij die daar zitten

omdat ze een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Wanneer we die jongeren daaruit kunnen halen, slaan we meer dan twee vliegen in een klap. We trekken dader en slachtoffer uit elkaar, dat is iets wat we eerder al hebben besproken. Daarnaast creëren wij 150 bijkomende plaatsen voor jongeren die misdrijven hebben gepleegd of daarvan worden verdacht. Eigenlijk creëren we meer dan die bijkomende plaatsen omdat die andere groep jongeren langer in die instelling zit en die plaats langer benut dan de jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Dat is belangrijk om in de toekomst in voldoende capaciteit te kunnen voorzien.

Wat de doorstroom betreft, is het uiteraard niet aan mij om te zeggen wat het jeugdparket of de jeugdrechter moet doen. Zij moeten daar in alle onafhankelijkheid over kunnen oordelen. Wat ik wel kan doen, is wijzen op mogelijke alternatieven die doorstroomcapaciteit toelaat, maar het spreekt vanzelf dat het aan de rechter zelf is om daarover te oordelen.

Wat die escalatie betreft, kan ik alleen maar zeggen dat dit de informatie is die ik daarover heb gekregen. Meer informatie heb ik daar momenteel ook niet over.

Het is aan de rechter om te oordelen over de doorloopcapaciteit, net zoals het aan de rechter is om te beslissen of hij al dan niet gebruik wil maken van die doorloopcapaciteit. Het is niet aan mij om daarover een uitspraak te doen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, wat die laatste opmerking betreft, pleit ik ervoor, net zoals ik op 14 januari ook al in deze commissie heb gedaan, om die overloopcapaciteit automatisch te maken wanneer De Grubbe in Everberg vol zit. Als aan alle vijf de voorwaarden is voldaan, moet er onmiddellijk naar Tongeren worden gekeken. Het kan niet de bedoeling zijn dat dan nog een of andere administratieve handeling of extra vraag moet worden gesteld. Dat lijkt me de evidentie zelve. Een gesloten plek is een gesloten plek. Ik begrijp dan ook niet waarom daar nog een extra beslissing zou moeten worden genomen. Ik vraag u om dat te automatiseren.

Ik volg u in uw redenering dat jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie die in een gemeenschapsinstelling zitten, daar normaal gezien langer verblijven, en dat het dus best mogelijk is – en laat ons hopen dat dat ook het geval is – dat daardoor meer dan één plaats vrijkomt in een gemeenschapsinstelling. In het nieuwe jeugddelinquentierecht zijn er echter veel langere straffen in een gemeenschapsinstelling mogelijk. Nu kan men twee maanden en vijf dagen in Everberg zitten. Wanneer men het echter tot in het extreme doortrekt, kan onder het nieuwe jeugddelinquentierecht een minderjarige die een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd, tot zeven jaar opgesloten zitten. Dat zullen er hopelijk geen of heel weinig zijn, maar het gaat om het hele scala aan instrumenten die we de jeugdrechter ter beschikking hebben gesteld. In de afweging of we al dan niet genoeg plaatsen hebben, moeten we rekening houden met deze mogelijkheid. Straffen van drie, vijf of zeven jaar zijn mogelijk, en dat is natuurlijk net het omgekeerde van de beweging die daarnet als voorbeeld is aangehaald.

Tot slot willen we dat elke straf kan worden uitgevoerd. Als een jongere met het jeugddelinquentierecht in contact komt en voelt dat de uitspraak van een rechter toch niet wordt uitgevoerd, zal hij zich los van de wet beschouwen. Wat kan een rechter doen? Als er geen plaats is, kan hij een plaatsing blijven aanbevelen. Als er geen plaats is, krijgt de jongere een bed zodra er eentje vrijkomt, maar dat kan een maand of langer duren. We hebben hier vorige keer een discussie gevoerd over het feit dat er op een jaar 744 aanmeldingen bij een gemeenschapsinstelling zijn geweest die niet konden worden gehonoreerd. Dat is een schrikwekkend aantal. De tweede optie van de jeugdrechter is dat hij zich aan de situatie aanpast en een alternatief aanbeveelt, namelijk de vrijheid onder voorwaarden. Als die voorwaarden niet worden nageleefd,

moet de jongen of het meisje toch nog naar een gesloten instelling, maar dan kan er weer geen plaats zijn. Dat is een totaal absurde situatie waar we van af moeten.

Minister, een rechter moet zich in zijn beslissing niet conformeren aan wat mogelijk is. Hij moet kunnen opleggen wat in een situatie het meest gepast is. Wij moeten ervoor zorgen dat de capaciteit er is om dat uit te voeren. Ik hoop dat het met een aantal maatregelen die u hebt aangekondigd, de laatste keer is dat we in deze commissie een vraag om uitleg moeten stellen over het prangend plaatsgebrek in de gemeenschapsinstellingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de procedures voor de handhaving van kinderdagverblijven – 1246 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de negatieve rapporten van Zorginspectie over kinderopvanginitiatieven – 1265 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Elke Sleurs

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Voorzitter, op 3 februari 2020 heeft een oudercollectief alle leden van het Vlaams Parlement aangeschreven. Het oudercollectief heeft de dringende vraag een strenger en stringenter handavingskader in de kinderopvang toe te passen. Die ouders zijn verontrust door een probleem in een kinderdagverblijf. Ze hebben erop gewezen dat de organisator al negatieve inspectieverslagen had gekregen. Die zaak sleepte al heel lang aan, maar de organisator bleef onder een nieuwe naam toch vergund. Het ging om ernstige tekortkomingen met een impact op de fysieke en psychische integriteit van de kinderen. De vergunning is ondertussen ingetrokken, maar een aantal gedupeerde ouders zijn ook financieel benadeeld aangezien de waarborg niet is betaald. Ondanks negatieve inspectieverslagen sleept die zaak al tien jaar aan.

Minister, op welke manier kunt u er op korte termijn voor zorgen dat dergelijke misbruiken niet blijven aanslepen en dat de kinderen worden beschermd? Het gaat niet enkel om deze kinderen. Wat zijn de procedures om kinderen na ernstige klachten te beschermen in afwachting van de uitvoering van verbeteracties? Op welke manier kunnen die procedures worden aangepast? Op welke manier controleert Kind en Gezin bij vergunningsaanvragen of de inrichtende macht in het verleden al inbreuken heeft gepleegd? Welke controle is er op de verbeteracties en op de waarborgen in de kinderopvang?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, de aanleiding in een bepaald kinderdagverblijf is net geschetst, maar ik wil mijn vraag om uitleg iets ruimer trekken, want het gaat niet alleen om dat geval.

We hebben een aantal negatieve evaluaties en rapporten van Zorginspectie bij een aantal organisatoren van kinderopvang. Ik heb vooral een vraag bij de opvolging en de bekendmaking van die rapporten. Concreet gaat het in een aantal gevallen over klachten met betrekking tot hygiëne, verzorging, overbezetting, pedagogische aanpak, contractuele geschillen, lichamelijke veiligheid enzovoort bij kinderopvanginitiatieven. Het gaat me vooral over de vragen die zich voordoen wanneer de

kinderen zelf rechtstreeks in gevaar zijn. Ik wil daarbij de andere vragen rond contractuele geschillen niet onder de mat vegen, maar ik wil de situaties waarbij kinderen iet of wat in gevaar zijn, onder de loep nemen.

Collega's, voor alle duidelijkheid: ik heb het hier niet over individuele gevallen waar er eens iets misgaat. Minister en collega's, ik wil echt duidelijk zeggen dat als je aan kinderopvang doet, het wel eens mis kan gaan, net zoals bij jezelf als ouder. Je mag ze nooit alleen laten op het verzorgingskussen. Dat is waar, maar soms gebeurt het toch. Je mag ze niet alleen buiten laten, maar helaas gebeurt het soms toch. Je zegt wel tegen kinderen dat ze niet aan de kerstboom mogen trekken, maar, ja, ze trekken er soms toch aan en krijgen vervolgens de kerstboom over zich heen. Daarover heb ik het niet, voor alle duidelijkheid. Ik wil hier in deze commissie met zoveel woorden zeggen dat we moeten vermijden dat als er ergens eens iets misgaat, we daar vervolgens met alles en nog wat op moeten vliegen en elke kinderopvang moeten sluiten. Dat zou willen zeggen dat we een soort van kinderopvang creëren waarbij we alles in 'gemoltoneerde' kamers doen en alles niet meer realistisch is. Daarover gaat het niet.

Waarover gaat het wel? Het gaat over die kinderopvanginitiatieven waar in het verleden jaar op jaar telkens een negatief rapport van Zorginspectie is geweest, waarbij dezelfde persoon of dezelfde organisatie sluit, en er telkens opnieuw een nieuwe start, al dan niet onder een nieuwe naam, maar waarbij we kunnen zeggen dat het eigenlijk en in de perceptie van de ouders – want daarover gaat het – dezelfde mensen zijn. Het zijn dezelfde mensen en blijkbaar leren die niet. Nogmaals, als pedagoog en als lid van de commissie Onderwijs, zeg ik dat iedereen kan leren. Met andere woorden: een Zorginspectierapport dat heel negatief is, is belangrijk, want dan komt alles naar boven en mensen kunnen daaruit leren. Maar het gaat hier over die initiatieven die klaarblijkelijk niet leren, die telkens opnieuw dezelfde maar ook andere fouten maken en waar er ook andere mistoestanden zijn.

Minister en collega's, toen ik online ging zoeken naar de inspectieverslagen, zoals ik bij Onderwijs zoek naar doorlichtingsverslagen, was mijn eerste vaststelling dat ik ze niet vond. Ik moest ze telkens apart, een voor een, aanvragen, waarna ik ze kreeg. Als ouder, als rechtzoekende die zich afvraagt naar welke kinderopvang hij zijn kind zal sturen, vond ik die info niet onmiddellijk online.

Collega's, we kunnen in de commissie iets technischer gaan. U kent allicht allemaal artikel 6, afdeling 2 van het decreet ter zake, waar we kijken naar welke voorwaarden worden gesteld om een kinderopvang te kunnen houden, de vergunningsvoorwaarden. Daar is een besluit aan gekoppeld, artikel 49, waar een aantal zaken in zijn opgesomd waaraan men moet voldoen. Minister, mijn vragen gaan heel concreet daarover.

Minister, kunt u wat meer toelichting geven bij de opvolging en de controle van de kwaliteitsvereisten van de kinderopvanginitiatieven, vooral de opvolging nadat er meerdere inbreuken zijn vastgesteld? Op welke basis kunt u of kan de administratie de vergunning van een kinderopvanginitiatief schorsen? We hebben daar het BVR van 11 december 2015 betreffende de handhaving. Hoe vaak gebeurt dat ongeveer op jaarbasis? De collega haalde nu een geval aan, maar er zijn blijkbaar nog gevallen bekend. Kunt u toelichting geven bij de grond van de casussen waarin de vergunning werd geschorst? In welke gevallen kwam dat het meeste voor in het kader van het handhavingsbesluit?

Mijn volgende vraag is de basisvraag naar het decreet en het besluit. Hoe kan het dat een organisator, ondanks terugkerende negatieve evaluaties en negatieve rapporten van Zorginspectie, toch opnieuw een kinderopvanginitiatief start? Als we gaan kijken bij de vergunningsvoorwaarden, artikel 6, zijn er allerlei voorwaarden opgesomd. Maar er is bijvoorbeeld niet opgenomen dat je in het verleden geen

sluiting van een kinderopvanginitiatief mag hebben op jouw naam. Dat hebben we niet in de vergunningsvoorwaarden. Is het misschien niet zinvol om dat op te nemen? Is het mogelijk dat een persoon die eerder een geschorst of zelfs gesloten kinderopvanginitiatief uitbaatte, later een nieuw kinderopvanginitiatief kan opstarten? Die vragen hangen samen. We vragen bijvoorbeeld wel een attest van goed gedrag en zeden – model 2 zelfs – en we vragen een diploma. Maar de antecedenten van de betrokken persoon of betrokken bvba, daar kijken we volgens de regelgeving die ik raadpleegde, niet naar. Minister, daar wilde ik toch even naar polsen bij u.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De rechtsgrond voor handhaving is vervat in het decreet van 20 april 2012 over de kinderopvang van baby's en peuters en in het Handhavingsbesluit Baby's en Peuters van 11 december 2015.

Artikel 5 van het handhavingsbesluit bepaalt dat Kind en Gezin kan beslissen om de vergunning te schorsen in drie gevallen. Ten eerste als een inbreuk op de vergunningsvoorwaarden op korte termijn kan worden weggewerkt. Ten tweede uit voorzorg, als er ernstige indicaties zijn dat er een inbreuk is op de vergunningsvoorwaarden en dat daardoor de veiligheid en gezondheid van de kinderen in het gedrang komt. Ten derde als de organisator het toezicht op de vergunningsvoorwaarden verhindert.

Artikel 6 van hetzelfde besluit bepaalt dat Kind en Gezin kan beslissen om de vergunning op te heffen in drie gevallen: ten eerste als een inbreuk op de vergunningsvoorwaarden niet op korte termijn kan worden weggewerkt; ten tweede als de inbreuk die aan de basis van de schorsing ligt niet weggewerkt is binnen de termijn bepaald in de beslissing tot schorsing; ten derde als de organisator op basis van onjuiste gegevens een vergunning heeft verkregen.

De opheffing van de vergunning heeft automatisch de sluiting van de opvang tot gevolg.

Daarnaast voorziet het Toezichtdecreet van 19 januari 2018 in de mogelijkheid om een concrete beschermende maatregel op te leggen met het oog op de veiligheid en de gezondheid van de kinderen. Als daar een dringende reden voor is, dan kan de inspecteur van Zorginspectie ter plaatse een dergelijke maatregel, bijvoorbeeld de voorlopige sluiting, meteen opleggen.

Hoe vaak gebeurt dat ongeveer jaarlijks, collega? Ik geef u een overzicht. In 2015 waren er drie schorsingen en twee opheffingen. In 2016 was er een schorsing en tien opheffingen. In 2017 waren er vier schorsingen en zes opheffingen. In 2018 waren er vijf schorsingen en zeven opheffingen. In 2019 waren er twee schorsingen en zes opheffingen.

Een toelichting bij de grond van de casussen. Alhoewel de concrete gronden tot schorsing of tot opheffing verschillend zijn, worden in veel gevallen ook achterliggende vraagtekens geplaatst bij de integriteit en de geschiktheid van de organisatoren om op een rechtmatige manier, rekening houdend met geldende normen en waarden, kwaliteitsvolle kinderopvang te organiseren, volgens artikelen 5 en 49 van het Vergunningsbesluit. Daarom zetten Mentes – het Ondersteuningsnetwerk Kinderopvang – en de pools gezinsopvang, in het kader van hun ondersteuningsopdrachten, prioritair in op het versterken van het beleidsvoerend vermogen van de organisatoren.

Hoe kan het dat bepaalde organisatoren toch opnieuw konden opstarten? In het verleden was het regelgevend niet mogelijk om een kinderopvang te sluiten. Een voorziening die haar erkenning of attest van toezicht verloor, kon nadien simpelweg verder werken als 'gemelde kinderopvang'. Met de invoering van de vergunningsplicht heeft het decreet kinderopvang van baby's en peuters die achterpoort

sinds 1 april 2014 gesloten. Tegelijk werd uitvoering gegeven aan een nieuw handhavingskader, dat voorziet in verbeteringskansen voor organisatoren, op voorwaarde dat de veiligheid van de kinderen niet in het gedrang is, en in een aanklappende opvolging en in het nemen van maatregelen door het agentschap Opgroeien regie. In extreme gevallen kan meteen ook worden opgetreden door schorsing of opheffing van de vergunning. Dat gebeurt dus ook.

De komende jaren wil ik, samen met het brede werkveld, verdere stappen zetten op het vlak van kwaliteit en goed bestuur, met een correct en transparant handhavingsbeleid als sluitstuk.

In het betrokken dossier gaven de inspectieverslagen in 2017 en 2018 over de inschatting van het agentschap geen blijk van een direct veiligheidsrisico voor de kinderen. Nieuwe bezoeken van Zorginspectie in 2019 leidden wel tot de beslissing van Opgroeien regie van 23 december 2019 om de vergunning op te heffen, met ingang van 1 februari 2020, zodat de ouders niet plotseling zonder kinderopvang zouden vallen.

Welke zijn de procedures bij ernstige klachten? Bij ernstige klachten geeft Opgroeien regie onmiddellijk de opdracht aan Zorginspectie om de voorziening te inspecteren. Zoals eerder gemeld, kan de inspecteur van Zorginspectie die ter plaatse is, in acute situaties onmiddellijk een beschermende maatregel opleggen.

Op welke manier controleert Kind en Gezin of er inbreuken zijn? Opgroeien regie zal steeds nagaan of dezelfde organisator in het verleden al tekorten had en van welke aard en ernst, evenals of er hiervoor al handhaving van toepassing was. In dat geval zal een aanvrager moeten aantonen dat de redenen die aanleiding gaven tot de handhaving niet meer aanwezig zijn. De historiek van het dossier speelt dus steeds ook mee in de beoordeling van het dossier en in het bepalen van de aanpak door het agentschap.

Welke controle is er op de verbeteracties? Afhankelijk van het soort verbeteracties dat wordt gevraagd, zal een organisator hiervan stavingsstukken moeten bezorgen of mondelinge toelichting geven aan het agentschap Opgroeien regie. Ook Zorginspectie gaat na of verbeteracties werden uitgevoerd en in welke mate die volstaan, en geeft advies over de stopzetting dan wel de voortzetting van het handhavingstraject.

Welke is de wettelijke controle over de waarborgen van de kinderopvang? De Vlaamse regelgeving met betrekking tot de kinderopvang bepaalt alleen dat de schriftelijke overeenkomst van de organisator duidelijke afspraken moet bevatten over onder meer de waarborg. Voor het overige is de algemene consumentenregelgeving van toepassing.

Consumentenrecht valt onder de bevoegdheid van de federale overheid. Met contractuele discussies over waarborg kunnen ouders terecht bij de federale consumentenombudsdienst. Het agentschap Opgroeien regie verwijst actief naar deze instantie door. Bovendien kunnen klagers op elk moment, en zeker als een geschillenbehandeling geen resultaat heeft, naar de rechtbank stappen.

Is het mogelijk dat een persoon die eerder een geschorst of zelfs gesloten kinderopvanginitiatief uitbaatte, later een nieuw kinderopvanginitiatief kan opstarten?

Een schorsing of opheffing van een vergunning is juridisch niet hetzelfde als een beroepsverbod. Een beroepsverbod kan enkel door de rechtbank worden opgelegd en niet door het agentschap Opgroeien regie.

In geval van schorsing kan de organisator zijn opvang pas weer uitbaten als is vastgesteld dat hij voldoet aan de voorwaarden die in de beslissing tot schorsing

zijn vermeld. Concreet betekent dit meestal dat tekorten die aanleiding gaven tot schorsing duurzaam moeten zijn weggewerkt.

In geval van opheffing kan de organisator in principe steeds weer een aanvraag voor een nieuwe vergunning indienen. Bij het onderzoek van deze aanvraag wordt echter met alle relevante elementen rekening gehouden. Als uit het administratief onderzoek blijkt dat er tegenindicaties zijn en dat die niet op een geloofwaardige wijze kunnen worden weerlegd, dan kan dat leiden tot weigering van de nieuwe vergunning. De historiek van desgevallend voorgaande dossiers van de aanvrager wordt daarbij mee in overweging genomen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, het is goed dat we deze zaak breder bekijken, zoals ik daarnet ook vroeg. Ik wil even ingaan op wat collega Daniëls vraagt. Hij stuurt heel erg aan op transparantie wat de doorlichting betreft. Op zich is dat geen slechte zaak. Men doet dat inderdaad in het onderwijs, maar in het onderwijs heeft het wel een tijd geduurd voor die transparantie er was. Het is een heel doortimmerde oefening geweest, waar bijvoorbeeld de vergelijkbaarheid van de aanbieders is gegarandeerd. Dat was terecht. In de kinderopvang zijn daar ook veel haken en ogen aan. Als we meer transparantie willen hebben – nogmaals, daar ben ik niet tegen –, dan moeten we dat wel op een correcte manier doen. Bij kinderdagverblijven moet daar een even degelijke reflectie aan voorafgaan.

Minister, dit zijn inderdaad technische vragen en u gaf een vrij technisch antwoord. Er heerst een vrij brede bezorgdheid en die gaat veel verder dan alleen deze ouders en de sector op het terrein over hoelang het duurt voor Kind en Gezin optreedt in dit soort gevallen en actie onderneemt. Daarom wil ik bij u polsen wat u daaraan wilt doen. Het valt in te denken dat men aarzelt, niet alleen uit voorzichtigheid, maar ook omdat er een groeiende schaarste is op het terrein. Daar zijn toch grenzen aan. Men moet niet wachten tot een dossier als dit in de pers opduikt voor men ingrijpt.

Ik ga specifiek nog even dieper in op het plan van aanpak van Kind en Gezin in deze gevallen. Ik heb het hier voor mij. Dit zijn concrete vragen. Bij hoeveel locaties heeft Zorginspectie in 2019 een inspectie uitgevoerd? Bij hoeveel zijn er inbreuken vastgesteld? Bij hoeveel heeft Zorginspectie een opvolgbezoek gedaan? Hoe lang was de termijn voor opvolging door Zorginspectie? Hoeveel initiatieven hebben te maken gekregen met een bestuurlijke maatregel en/of een geldboete?

Ik kan begrijpen dat u daar niet nu meteen antwoord op geeft. Ik hoop toch wel dat het antwoord op deze vragen komt, want ze zijn heel pertinent. Via een schriftelijke vraag is dat niet evident, soms krijgen we een minimaal tot geen antwoord, ook bij zorgvuldig geschreven vragen. Ik hoop dat u het antwoord daarop gaat doorgeven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor het overlopen van de vigerende regelgeving.

Ik wil inzoomen op drie concrete zaken. Eén, we moeten absoluut geen heksenjacht organiseren. Ik wil dat nog eens heel duidelijk zeggen vanuit onze fractie. Het gaat niet over wanneer er eens iets misgaat, u hebt het inderdaad juist gezegd, want dan zijn er nog verbeteringskansen. Dat is belangrijk. We komen langs, we stellen vast dat er een aantal zaken kunnen verbeteren, de verbetering wordt doorgevoerd, ja, dan is het in orde. De vraag gaat over degenen die een schorsing of opheffing hebben gehad. Bij een schorsing is het misschien gemakkelijker, men kan opnieuw starten. U vermeldde iets belangrijks waarop ik wil inzoomen: men

neemt de historiek in overweging. Als ik de huidige regelgeving bekijk, kan men niet op basis van die historiek een startvergunning weigeren. Ik denk dat u te weinig regelgeving hebt om u daarop te baseren.

Iets anders is natuurlijk een beroepsverbod. Dat betekent: je mag het nooit meer doen. Waar ik op aanstuur is het volgende. Kunnen we er niet voor zorgen dat, door de vaststelling van een aantal feiten in een bepaalde voorafgaande periode, Zorginspectie iets tastbaars heeft om te bepalen dat een kinderopvanginitiatief niet kan starten? Nu nemen ze de historiek wel mee, uiteraard, maar dan moeten ze gaan zoeken aan welke voorwaarden van het decreet of het besluit ze die kunnen koppelen om het initiatief niet te laten starten. In alle andere gevallen start het en kunnen we pas optreden indien het weer – en ik benadruk het woord 'weer' – misloopt. En daar zit natuurlijk de evenwichtsoefening die we moeten maken.

Het tweede punt gaat over de transparantie. In het onderwijs hebben we heel uitgebreide verslagen. Nu lezen we in onze inspectieverslagen zaken zoals 'mevrouw X informeerde bij Y dat de regelgeving op dat vlak' en 'moeder X zegt over Y dat'. Dat is zeer gedetailleerd geformuleerd. Ik snap wel dat het, privacygewijs, heel snel te achterhalen valt om wie het gaat. Maar dat kunnen we wel oplossen door in de verslagen, zoals we bij andere zorginspecties doen, relatief snel gegevens door middel van gemarkeerde velden te anonimiseren. Nu hebben de ouders relatief weinig zicht op de verslagen. Ik vraag u om daar toch even op in te zoomen. In het onderwijs staan die open en bloot. Iedereen kan daaruit halen wat hij denkt eruit te moeten halen. Naar de ouders en de transparantie kan dit enkel maar – ik draai het om – de sector ten goede komen. U hebt de aantallen genoemd: drie, twee, één, tien, vier, zes, vijf, zeven. We moeten ons geen zorgen maken dat de kinderopvang in Vlaanderen nergens op lijkt. Dat kan alleen maar de goedwerkende kinderopvang ten goede komen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is natuurlijk delicaat om te spreken over één specifiek geval omdat je het dossier natuurlijk niet volledig kent. Het is wel zo dat als bepaalde kinderopvanginitiatieven – en het zijn er gelukkig weinig – effectief zeer snel opnieuw zouden kunnen starten, we daar wel met een probleem zitten. Dat moeten we eens goed uitvlooiën of de voorgeschiedenis al dan niet actief wordt meegenomen om een vergunning af te leveren.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Inderdaad, iedereen heeft die mail begin februari gekregen. Ik had eerder de reflex om daarover een schriftelijke vraag in te dienen. Ik heb daar nog geen antwoord op gekregen, maar dat is logisch, want die termijn is nog niet verstreken. Ik zal de vragen die ik toen heb gesteld hier niet herhalen. Een heel aantal daarvan zijn hier nu uiteraard ook al gesteld.

De basis is inderdaad dat we erop moeten kunnen vertrouwen dat, als we onze kinderen naar een kinderdagverblijf brengen, dat op een goede manier gebeurt. Zoals collega Daniëls terecht zegt, gaat het hier om de uitzonderingen. Iedereen kan al eens iets misdoen. Mijn kinderen hebben gelukkig nog niet de kerstboom omvergetrokken, collega Daniëls, maar niets garandeert mij dat dat volgend jaar niet gebeurt. Ik snap wat u bedoelt. *(Opmerkingen. Gelach)*

Het moet hier inderdaad gaan om die uitzonderingen waarbij manifest en herhaaldelijk dingen fout gaan. Laten we dat hier heel duidelijk stellen.

Het is aan ons om als overheid de voorwaarden te creëren voor die kwalitatieve opvang. Daarover hebben we hier al vaker discussie gevoerd, bijvoorbeeld over het aantal verzorgenden die er zijn. Een op acht, een op negen: daarover kun je

je ernstig vragen stellen. En in het belang van onze kinderen moeten we er uiteraard voor zorgen dat, als er effectief manifest en herhaaldelijk dingen fout gaan, er op een correcte manier wordt ingegrepen. Daarom is het een belangrijk thema.

Ik had ook een aantal positieve vragen gesteld in mijn schriftelijke vraag, die misschien eerder voor een vraag om uitleg zijn. Ik wilde u bijkomend vragen hoe kinderdagverblijven zelf op tijd aan de alarmbel kunnen trekken. Indien ze merken dat een aantal dingen niet in orde zijn, op welke plaatsen kunnen zij dan terecht om te vermijden dat ze in de problemen komen? Hoe worden ze begeleid om ervoor te zorgen dat ze effectief aan verschillende noden kunnen beantwoorden?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Groothedde, we zullen u de cijfers bezorgen. We hebben ze niet bij de hand, maar ik zal ze laten opvragen.

De transparantie is een belangrijk gegeven. We moeten daarnaartoe werken. We doen dat al in een aantal sectoren. Dat hebben we hier al aangehaald. We moeten dat op een zorgvuldige manier doen. Dat hebt u zelf ook gezegd.

Wat de actieve openbaarheid betreft: dat is qua principe wat mij betreft zeker geen probleem. We moeten het alleen op een goede en doordachte manier kunnen doorvoeren.

Het lijkt mij belangrijk om, ten eerste, te werken aan de kwaliteit. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de kwaliteit wordt gegarandeerd? Want, inderdaad, de mensen brengen hun kinderen naar de kinderopvang in de overtuiging dat die op een kwalitatieve manier wordt uitgebouwd en uitgbaat.

Ten tweede, het is belangrijk dat, wanneer er iets niet in orde is, dat op een correcte manier wordt aangepakt. Er moeten verbetertrajecten zijn.

De historiek moet voor Kind en Gezin wel een element kunnen zijn in de beoordeling. Iets anders is: mag dat het enige element zijn? Maar dat dat 'een' element moet zijn in de beoordeling voor een vergunningsaanvraag vind ik op zich wel een logische zaak.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u gaat in op kwaliteit en op Zorginspectie. Ik wil daar graag verder op ingaan als slot.

U hebt al een paar keer, ook hier in de commissie, aangehaald dat Zorginspectie een rol speelt, ook nu. En u verwacht dat zij een bepaalde regelhandhaving hanteren. Maar dan moet handhaving ook mogelijk zijn, en dat geldt ook op verschillende niveaus. Ik hoor in de sector bijvoorbeeld over kinderdagverblijven die op de vingers worden getikt omdat hun plafond geen 2,20 meter, maar 2,18 meter hoog is. Of die te horen krijgen dat ze een half uur ten voordele van de ouders aanrekenen. Ja, minister, als wij dan aan Zorginspectie doen en hen een grotere taak geven, dan moet toch ook het grotere plaatje worden bekeken.

Want ze kunnen inderdaad het financiële plaatje doorlichten, maar dan niet op kleine vergetelheden, maar wel op hoe transparant de boekhouding is, wat er moet worden doorgelicht. U lost een aantal regels, maar dan moet er ook worden gekeken hoe kinderopvang structureel wordt geregeld en georganiseerd.

U hebt het ook over kwaliteit. Wat het pedagogische betreft, hebt u al een paar keer de bal doorgespeeld naar Zorginspectie. Maar is er ook degelijke handhaving op het pedagogische vlak? Als u bijvoorbeeld wilt inzetten op de uitbreiding van trap 2.1, dan gaat dat ook over inzetten op kleinschalige opvang. Hoe gaat u daar

structureel inzetten op de kwaliteit van de opvang en op pedagogie? Gaat u dat dan overlaten aan goodwill of instinct? Of gaat u echt structureel op de kwaliteit letten?

Op dit moment heerst er in de sector ongemak over Zorginspectie. Er is de vraag of Zorginspectie voor kinderopvanginitiatieven de pedagogie wel genoeg kent. Dat wordt letterlijk gevraagd, wat daar nodig is en of daar geen ruis op de lijn zit.

MeMoQ – wat staat voor het meten en monitoren van de pedagogische kwaliteit – zou moeten helpen in het gelijkschakelen van de kwaliteit. Ik hoor op het terrein ontevredenheid, bijvoorbeeld over het feit dat ze met dezelfde scores een andere eindscore krijgen. En als ze daarover klagen, wordt er gezegd dat dat voorbeeld inspirerender was. Is dat de manier waarop we daarmee moeten omgaan? Hoeveel MeMoQ-inspecties zijn er intussen geweest? Zijn er recente evaluaties? Valt daar een trend in vast te stellen? Wat is de opvolging in de plannen van aanpak? U hebt het over kwaliteit, maar u geeft op de concrete dingen nog geen antwoord.

U hebt het ook over het ondersteuningsnetwerk Mentees. Hoeveel van die prioritaire groep bereikt Mentees? En hoeveel niet? Dat zijn vragen, minister, die echt oproepen tot verdere actie. Als u de regels verandert, dan moet het kader ook veranderen. Ik zou u willen oproepen, en ik zal die vraag later nog herhalen, tot een hoorzitting over het kwaliteitskader, niet alleen voor de kinderopvang, maar ook voor de buitenschoolse opvang, want dat is een werk dat ons binnenkort sowieso wacht.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik ga proberen om in mijn slotreplik niet meer vragen te stellen dan ik al gesteld had bij het vorige deel.

Minister, bedankt voor uw antwoord. Als we onze kinderen, ons kostbaarste geschenk, op de zeer jonge leeftijd van drie maanden afgeven in een kinderopvang, moeten we er als ouder zeker van zijn dat die kwaliteitsvol en goed is. Niemand betwist dat. We hebben regelgevend heel wat voorwaarden om in te grijpen als het misgaat, maar dan zijn die kinderen er al. Mijn oproep is dus om ervoor te zorgen dat we daar in het vergunningenbeleid transparantie over hebben, dat mensen ten minste al kunnen zien wie het is en of die vroeger ook ooit al iets uitgebaat heeft.

Ik wil ook oproepen om in de vergunningsvoorwaarden, hetzij in het besluit, hetzij in het decreet, expliciet de historiek op te nemen van wie het aanvraagt en wie het wil doen. Ik denk dat dat voor iedereen transparant en duidelijk zal zijn, net om ervoor te zorgen dat we de heel velen die goed werken, kunnen behoeden. En zo kunnen we ook vermijden dat ouders bij ons komen aankloppen met de vraag hoe het mogelijk is dat die opnieuw is kunnen starten, na wat er in het verleden allemaal is gebeurd. Dat is iets dat we absoluut moeten vermijden. Ik heb in elk geval gehoord dat u daarnaar wilt kijken, minister, waarvoor dank.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het gebrek aan systematiek in het zorgaanbod voor zwangere vrouwen – 1368 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de overconsumptie en onderbenutting van perinatale zorg – 1468 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Elke Sleurs

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Tijdens een zwangerschap bestaat er een groot en gevarieerd aanbod van allerhande zorg met gekwalificeerde zorgverleners. Gynaecologen, vroedvrouwen, zwangerschapsyoga, borstvoedingscoaches: het aanbod is legio. In dat kluwen je weg vinden, blijkt voor velen niet evident. Daardoor dreigen toekomstige ouders door de bomen het bos niet meer te zien van welke pre- en postnatale zorg nu echt noodzakelijk is.

De overvloed aan informatie zorgt voor verwarring en genereert soms tegenstrijdige informatie. Toekomstige ouders kampen nochtans met veel vragen: waarvoor dienen een gynaecoloog en vroedvrouw exact? Wanneer raadpleeg je het Agentschap Opgroeien? Ook over het aantal raadplegingen bij de gynaecoloog bestaat onduidelijkheid. Er zijn tien raadplegingen voorzien, maar 4 procent haalt dat aantal niet. 3 procent heeft tijdens de eerste twintig weken van de zwangerschap zelfs geen enkel contact met een zorgverlener. Andere vrouwen gaan dan net weer te vaak langs bij de gynaecoloog.

Momenteel zit er geen systematiek in welk parcours de vrouw volgt. Het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) pleit daarom voor een prenataal zorgpad voor elke zwangere vrouw om haar zwangerschap op te volgen, dat aangepast is aan haar specifieke behoeften. Het moet duidelijk zijn wat er absoluut noodzakelijk is en wat facultatief is voor toekomstige moeders.

Een zorgpad moet niet strikt zijn, maar vooral een leidraad die richting geeft aan toekomstige ouders. In landen als Nederland, Zweden en Frankrijk wordt reeds bij het begin van elke zwangerschap een zorgplan opgesteld in overleg met de aanstaande ouders. Het bevat alle aspecten van de prenatale zorg en bevalling, tot de eerste zes weken na de geboorte.

Daarover had ik enkele vragen. Werden er reeds initiatieven genomen om de veelheid aan informatie voor toekomstige ouders te bundelen en toegankelijker te maken? Hoe staat u tegenover het introduceren van zo'n prenataal zorgpad in Vlaanderen? Zult u hierover overleg plegen met uw federale collega's?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, er is veel aan het bewegen op dit moment in zwangerschaps- en geboorteland. Mijn vraag komt inderdaad naar aanleiding van die studie van het kenniscentrum. Zij raden daar een prenataal zorgpad aan voor elke zwangere vrouw, maar ook aangepast aan de specifieke behoeften. Een aantal ouders vindt de weg niet binnen het bestaande zorgaanbod, dat speciëren zij heel nadrukkelijk. Bepaalde zwangere vrouwen vallen volledig uit de boot, andere worden te vaak opgevolgd. Ze wordt in die vraag gesteund door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), die vindt dat de zwangerschap en de geboorte voor elke zwangere zelfs positieve en bevredigende ervaringen moeten zijn. Dit is het geval voor velen, maar duidelijk niet voor allemaal, verre van. In ons land zijn er

nog steeds zwangerschappen die verre van in de beste omstandigheden plaatsvinden. Prenatale zorg moet toch in de eerste plaats universeel zijn. Iedereen moet ervan kunnen genieten.

Niet alleen de WHO benadrukt dat de preconceptionele, de prenatale en de perinatale periode bij uitstek, met in het verlengde de eerste duizend dagen van een kind, dé momenten zijn om te investeren in gelijke kansen en in een kind. Zij geven zelfs aan dat elke geïnvesteerde euro zich het meest terugbetaalt in een heel leven en ze geven aan dat dat bij een zwangere begint, zelfs op het moment dat de conceptie wordt gepland.

Minister, ik heb gelijkaardige, maar ook bredere vragen. Wat is uw reactie naar aanleiding van de studie van het KCE die aangeeft dat bepaalde ouders heel veel zorg krijgen en dat met name kwetsbare ouders, die juist meer zorg behoeven, in de kou blijven staan? Wat is uw visie op hoe Vlaanderen en Brussel het perinatale zorgbeleid toegankelijk kunnen maken? En hoe gaat u die node in samenspraak met uw federale collega bijsturen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het agentschap Opgroeien bundelt alle informatie voor toekomstige ouders. De website van Kind en Gezin geeft informatie over de kindervens, de zwangerschap, de arbeid en bevalling, de borstvoeding en flesvoeding, de kinderopvang, het ouderschap, de gezinsondersteuning, meerlingen en nog veel meer relevante topics. Deze inhoud wordt evidenced based uitgewerkt en volgt de laatst beschikbare wetenschappelijke richtlijnen.

Via deze website kunnen toekomstige ouders, reeds vanaf de zwangerschap, brochures downloaden en bestellen en zich inschrijven op gepersonaliseerde nieuwsbrieven. Daarbij wordt toegeleid naar initiatieven in hun buurt voor extra informatie zoals kraamklinieken, Huizen van het Kind, enzovoort. Verder zijn er specifieke brochures voor anderstaligen, personen met een mentale beperking en functioneel analfabete ouders, namelijk Kind in Beeld. Ten slotte heeft Opgroeien ook een aantal folders laten vertalen. Het agentschap Opgroeien stelt deze brochures ook ter beschikking van andere zorgverleners, zoals gynaecologen, vroedvrouwen en huisartsen.

Het zwangerschapsboekje bevat naast algemene inhoudelijke informatie ook individuele informatie. Wie zwanger is kan dit boekje naar elke hulpverlener meenemen zodat deze informatie kan worden gedeeld met het oog op de continuïteit van de zorgverlening.

In de Huizen van het Kind is er ook vaak een universeel aanbod om zwangeren en hun partners te informeren over de zwangerschap, de bevalling, het ouderschap, het groeipakket, de kindervens, enzovoort. Bovendien zijn er proefprojecten om het programma Ouderteam.Nu, over ouderschap, en Centering Pregnancy, over groepsbegeleiding van kwetsbare gezinnen in de zwangerschap, uit te testen.

Het agentschap Zorg en Gezondheid lanceerde begin 2015, vanuit de invalshoek van gezondheidspreventie, de website <https://www.gezondzwangerworden.be/> om koppels met kindervens correct te informeren over een gezonde leefstijl. Ze kunnen hier terecht voor informatie over het belang van foliumzuur, de gevolgen van roken, alcohol en andere lifestylefactoren die een impact kunnen hebben op de vruchtbaarheid en de prille zwangerschap.

Er werd recent een nieuwe leefstijltest toegevoegd aan de website die koppels adviseert. De resultaten van die test vormen ook een aanknopingspunt voor een bespreking met de hulpverlener. Uit onderzoek weten we dat de eerste duizend dagen inderdaad van cruciaal belang zijn voor de fysieke, mentale en sociale ontwikkeling.

Een van de aanbevelingen van de conferentie rond het jonge kind van Kind en Gezin in 2016 was om een universeel generiek zorgpad aan te bieden vanaf de preconceptie – als de kindervens bekend is – tot en met de leeftijd van 6 jaar.

Een andere aanbeveling was om hulpverleners en organisaties uit de gezondheids- en welzijnszorg aan elkaar te koppelen, om zo de gezondheidsongelijkheid te kunnen verminderen. Deze aanbevelingen leidden ertoe dat voor de Huizen van het Kind de ambitie werd vooropgesteld om te komen tot een meer geïntegreerde dienstverlening met betrekking tot de zwangerschap. Huizen van het Kind en kraamklinieken investeren volop in perinatale netwerken. Zorgverstrekkers uit de gezondheidszorg, dienstverleners uit de welzijnszorg en gezinsondersteuning kunnen elkaar zo vinden. Dit maakt het mogelijk om al vroeg in de zwangerschap een lokaal ondersteunend netwerk uit te bouwen op maat van het gezin.

De Huizen van het Kind geven daarbij bijzondere aandacht aan de meest kwetsbare gezinnen. Het KCE beveelt een universele, geïntegreerde opvolging aan van de preconceptie tot het post partum, met klinische opvolging, consultaties voor persoonlijk prenataal advies, en sessies ter voorbereiding op de geboorte en het ouderschap. Dit wordt gecoördineerd door een zorgcoördinator, en geformaliseerd in een zorgplan. Via een psychosociale anamnese bij elke zwangere persoon kunnen er extra zorgpaden worden ingezet. We kunnen vanuit ons beleid achter deze aanbevelingen staan. We willen zelfs verder gaan, en werk maken van een naadloze overgang naar postnatale zorg en preventieve opvolging nadien, van het kind in zijn gezin. Hierbij maken zorgverleners de nodige afspraken over de inhoudelijke topics in hun communicatie, zodat ouders ook geen tegenstrijdige informatie kunnen ontvangen.

In de beleidsnota werd er dan ook als prioriteit opgenomen om dit verder uit te werken, en bij zwangere vrouwen zo snel mogelijk een zorgtraject op maat op te starten, en aanstaande ouders te ondersteunen in hun ouderschap.

Op dit ogenblik zijn we in Vlaanderen volop bezig met de hervorming van de eerste lijn. De eerstelijnszones zijn afgebakend en zijn zich aan het organiseren. Deze eerstelijnszone is het ideale niveau om, rekening houdend met de lokale noden, een perinataal zorgpad uit te tekenen. Ook in het kader van de regionale zorgstrategische planning in de algemene ziekenhuizen denken de ziekenhuizen op dit ogenblik na over de organisatie van hun materniteiten en eventueel in de bredere zin over perinatale zorg. In de toekomst is de uittekening van een transmuraal perinataal zorgpad zeker een item dat kan worden meegenomen in de context van de eerstelijnszones, met betrokkenheid van de tweede en derde lijn.

Rond geestelijke gezondheid werd in 2018 een leidraad ontwikkeld voor de uitbouw van een kwaliteitsvolle geestelijke gezondheidszorg in de perinatale periode. Hierbij ligt de focus op de ontwikkeling van een getrappt zorgsysteem binnen de regionale netwerken geestelijke gezondheid, met alle partners van de nulde, eerste, tweede en derde lijn. Het Vlaams Expertise Netwerk voor Perinatale Mentale Gezondheid volgt de uitrol op van de regionale zorgpaden. Deze invalshoek moet op termijn geïntegreerd worden in de perinatale zorgpaden waarvan daarnet sprake.

Het is inderdaad belangrijk dat alle vrouwen en hun gezinnen toegang hebben tot een veilige en kwaliteitsvolle multidisciplinaire opvolging. Het KCE-rapport beveelt vrouwen tien prenatale consultaties aan bij een eerste kind en zeven bij latere kinderen. Dit is een algemene richtlijn, te bekijken in de concrete individuele situatie bij een zwangerschap. Dit kan gedeeltelijk verklaren waarom niet alle vrouwen die exacte aantallen halen.

Geestelijke gezondheidsproblemen worden vaak niet of te laat opgemerkt tijdens de prenatale periode. Bij zorgverstrekkers moet er standaard aandacht zijn voor het mentaal welzijn van de zwangere vrouw. Vrouwen met psychosociale kwetsbaarheden hebben, zoals ook in het onderzoek wordt opgemerkt, een hoger risico op onvoldoende

prenatale opvolging. Daarom is de specifieke beleidslijn rond perinatale mentale gezondheid ook zo belangrijk.

Minder dan de helft van de vrouwen met depressieve klachten in de perinatale periode zoekt hulp. Om de drempel te verlagen, worden momenteel drie online tools ontwikkeld gericht op depressieve en angstklachten tijdens de zwangerschap, depressieve en angstklachten in de postnatale periode en postnatale verlieservaringen en rouwverwerking.

Op dit moment loopt er een federaal project in Brussel, 'Born in Brussels', op initiatief van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en onder leiding van professor Katrien Beeckman van het Universitair Ziekenhuis Brussel. Doelstelling van dit project is om, naast de basiszorg, bij alle zwangere personen een psychosociale anamnese uit te voeren met een gevalideerd instrument om kwetsbaarheden te detecteren. Het gaat hierbij over financiële situatie, huisvesting, sociale steun, angst, depressie, middelengebruik, huishoudelijk geweld, communicatie, verblijfsstatuut, geboorteland, opleiding en tewerkstelling. Wanneer een kwetsbaarheid wordt vastgesteld, kan een zorgpad op maat worden aangeboden. Daarom worden lokale netwerken uitgebouwd zodat de nodige hulpverleners vlot kunnen worden betrokken. Ook Vlaamse voorzieningen zoals de multidisciplinaire teams van Kind en Gezin werken als partner mee in het netwerk.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Het is belangrijk dat we vrouwen zeer vroeg op een correcte manier opvolgen. We merken immers dat vrouwen in precaire situaties vaak door de mazen van het net glippen terwijl we net hen moeten bereiken.

Zorg op maat is zeer belangrijk: wat voor de ene vrouw geldt, geldt niet noodzakelijk voor de andere.

Er wordt in de proefprojecten al meer aandacht besteed aan de perinatale zorg. Die zorg wordt nu volop uitgerold over heel Vlaanderen. U hebt gelijk dat het fysieke en het geestelijke zorgpad aan elkaar moeten worden gekoppeld. Wanneer een vrouw zich niet goed in haar vel voelt, zal ze zich minder snel laten opvolgen. Die twee aspecten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Het lijkt me de logica zelve dat er post partum afstemming en preventieve zorg komt voor het kind.

U zei dat het netwerk vanuit die eerstelijnszones moet komen. Ik vrees daar altijd een beetje voor omdat wij steeds meer afschuiven op die eerstelijnszone. Ik ben soms een beetje bang dat die overbelast zou kunnen geraken. Wanneer we een zorgpad uitwerken voor zwangere vrouwen, moeten we alle partners daar op een degelijke manier bij betrekken.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u moest daarnet een beetje lachen met het perinatale zorglandschap, maar dat zit inderdaad in volle evolutie. Een paar generaties geleden deed de huisarts heel vaak nog bevallingen. Nadien zijn we naar een ziekenhuismodel geëvolueerd waar de tweede lijn in de praktijk heel vaak de eerste lijn was, vaak in kleine streekziekenhuizen en in het beste geval met een warme en respectvolle zorg met inspraak. En nu hebben we een heel uitgebreid maar ook heel complex perinataal landschap in België.

In de praktijk zien we dat de overheid wil evolueren naar een model waarin de eerste en de nulde lijn een belangrijkere rol spelen, maar in de praktijk hebben

ouders die evolutie nog niet erkend en heel vaak ook niet herkend. Ze zien de tweede lijn, de gynaecoloog, heel vaak nog als het eerste aanspreekpunt. En daar zien we dan ook nog een verschil, want hoogopgeleide of goed omringde ouders met een sterk netwerk vinden wel de weg naar bijvoorbeeld vroedzorg of worden opgevolgd door hun huisarts, maar kwetsbare ouders lopen net die zorg mis. U hebt het over brochures en websites, maar daarbij wordt toch telkens uitgegaan goed geïnformeerde ouders. Het zijn bij uitstek de ouders die we daardoor zelden bereiken, die het nodig hebben, want die hebben vaak geen vaste huisarts of een netwerk dat hen inlicht of weet welke laagdrempelige zorg wordt terugbetaald. Zij hebben moeite met het begrijpen van de hulpverlener, een lagere medische geletterdheid en beperkte mogelijkheden om zelf informatie te vinden.

Minister, u hebt het roken aangehaald, maar als we in het onderzoek zien waarmee die vrouwen te kampen hebben, gaat het over huisvesting, voeding en overleven. Die zwangere vrouwen hebben een zo preciaire thuissituatie dat we moeilijk kunnen verwachten dat ze al de momenteel nodige informatie over keuzes zelf vergaren of dat ze hier veel tijd en moeite in steken. In hun situatie is dat gewoon een onhaalbare luxe. Dat lijkt me begrijpelijk. We moeten cultuursensitief werken. We moeten begrip hebben voor en rekening houden met hun 'health literacy', met de geletterdheid van die vrouwen met betrekking tot hun gezondheid.

Het is hier al verschillende keren aan bod gekomen en op dit moment zijn net een aantal maatregelen genomen, zoals de verkorting van de ligduur en het sterk uitgebreid, voordelig maar onbekend aanbod van de vroedvrouwen. In combinatie hiermee zorgt de onbekendheid met de kraamzorg voor een veelheid aan misgelopen zorgen in de eerste en op de nulde lijn.

Minister, het probleem dat het kenniscentrum aanstipt, slaat ook op andere factoren die u net hebt aangehaald, zoals de Huizen van het Kind, de Vlaamse Expertisecentra Kraamzorg, de wijkgezondheidscentra en de kraamzorgorganisaties. Ik ben blij dat u het project 'Born in Brussels' hebt aangehaald, want dat is een voorbeeld van hoe we de meest kwetsbare vrouwen in de perinatale zorg kunnen opnemen. Het gaat om een intersectionele achterstelling op een bepaald ogenblik.

Ik ben blij dat u het beleid coherenter wilt maken, maar op welke termijn zal dit gebeuren? Zult u dit op korte termijn toegankelijk maken? Dit moet zo worden georganiseerd dat de vrouwen die de zorg niet bereiken, op een vanzelfsprekende manier naar de zorg geraken. Ook als ze weinig kennis hebben over welke zorg voor hen betaalbaar of bereikbaar is, moeten ze hier effectief terechtkomen.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik wil ook nog een bedenking meegeven. Ons perinataal landschap is aan grote hervormingen toe en bevindt zich in een transitiefase, maar ik zou u willen oproepen om de zorgstrategische plannen bij de eerste lijnshervorming te betrekken. Ik denk dat we geen baat hebben, zoals in het advies staat, met een bijkomende functie: een persoonlijk perinataal advies. Het is belangrijk dat de vroedvrouwen, de gynaecologen en de huisartsen op een doordachte manier te werk gaan en dat al deze actoren goed op elkaar zijn afgestemd om, in het groter kader van de zorgstrategische plannen voor de moeder- en kindzorg, een zo goed mogelijk perinataal zorgpad te ontwikkelen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Mevrouw Groothedde, ik heb daar weinig aan toe te voegen. Op dit ogenblik hebben we, naast wat u net hebt vermeld voor de kwetsbare gezinnen en de gezinnen die hun weg willen vinden, met de Huizen van het Kind een bijzonder laagdrempelige toegangspoort voor mensen die allerlei vragen hebben en willen weten waar ze voor iets precies terechtkunnen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik wil nog kort een punt aanhalen. We hebben het nog niet gehad over hoe dit invloed kan hebben op de zelfbeschikking van zwangere vrouwen en jonge ouders. Vandaag is nog een artikel verschenen over obstetrisch geweld. Dit is een thema dat aanzwelt. Het gaat om seksueel geweld in en vanuit de perinatale zorg. Daar wordt vaak over geschreven en gesproken in verband met zwangerschappen en bevallingen. Met de hashtag #genoeggezwegen hebben we twee jaar geleden veel getuigen zien passeren. Nu wordt aangestipt dat vrouwen die eerder obstetrisch geweld hebben meegemaakt, tijdens volgende zwangerschappen minder gebruikmaken van de gezondheidszorg.

Ik wil even aangeven dat we in deze commissie al een aantal lacunes hebben aangehaald die afhankelijk zijn van de plek en van de problemen op het terrein. We kunnen hier specifiek mee omgaan, want we zitten met een divers zorglandschap. Afhankelijk van regio's en plekken, zijn er diverse noden. Dit moet sensitief en genuanceerd gebeuren. Ik ben blij dat de overige leden van deze commissie het hiermee eens zijn.

We hebben een aantal actoren in België die momenteel al op verschillende manieren met de lacunes omgaan. Ze gaan om met de specifieke noden die in de eigenheid van hun regio heersen. We moeten er echt voor zorgen dat van de perinatale zorg geen tweesporenbeleid wordt gemaakt. Op dit moment is dit een icoon van ongelijke kansen van in de baarmoeder.

Minister, kijk alstublieft op een diepgaande manier naar het perinataal zorglandschap, zorg dat die omwenteling die gaande is, zo gebeurt dat kwetsbare mensen ook de zorg meekrijgen die ze verdienen in die periode en zorg er alstublieft voor dat alle betrokken actoren rond de tafel zitten zodat we een coherent beleid krijgen dat sluitend is.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over gezinsondersteuning in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 1423 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Elke Sleurs

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Uit een onderzoek van het Kenniscentrum Gezinswetenschappen van Hogeschool Odisee blijkt dat Brusselse gezinnen met moeite de weg naar gezinsondersteuning vinden. Eind 2018 bevroeg het onderzoeksteam 277 toekomstige ouders en 31 medewerkers van 20 Brusselse gezinszorginitiatieven of -organisaties. Centraal daarbij stond de vraag of diensten voor gezinsondersteuning in Brussel voldoende bekend zijn bij het grote publiek en of die er al dan niet gebruik van maken. Het antwoord op die vraag is negatief, zo toont het onderzoek ons.

Ruim de helft van de ondervraagde ouders zegt dat ze niet geïnformeerd worden over het Brusselse aanbod van ondersteuningsinitiatieven. Het probleem situeert zich hier voornamelijk bij initiatieven die psychosociale steun of ondersteuning bij de opvoeding bieden.

De organisaties op hun beurt kaarten aan dat er vooral voor kwetsbare ouders niet altijd gepaste en betaalbare ondersteuning bereikbaar of beschikbaar is.

Sigrid Arents, coördinator bij Huis der Gezinnen, wijst erop dat mensen zich verliezen in de wirwar van het Nederlandstalig en Franstalig aanbod en vaak al blij zijn als ze 'ergens' geholpen worden.

Minister, hoe evalueert u de resultaten van het onderzoek? Welke oorzaken ziet u voornamelijk voor het feit dat gezinnen in Brussel moeilijk de weg vinden naar ondersteuning? Hoe zult u ervoor zorgen dat er een betaalbaar, laagdrempelig en behoeftedekkend Nederlandstalig aanbod voor gezinsondersteuning aanwezig is in Brussel, zodat elk Nederlandstalig gezin toegang heeft tot de ondersteuning dat het behoeft? Welke acties of initiatieven zult u ondernemen om Nederlandstalige gezinsondersteunende initiatieven in Brussel beter kenbaar te maken en te promoten? Zult u met de andere betrokken overheden in overleg gaan om te bekijken en af te stemmen op welke manier het aanbod aan gezinsondersteuning in Brussel, zowel Nederlandstalig als Franstalig, overzichtelijker en toegankelijker gemaakt kan worden?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de onderzoeksresultaten bevatten geen verrassingen, maar liggen in het verlengde van eerder onderzoek. Ik verwijs naar de Cartografie van de Nederlandstalige gezinsvoorzieningen in Brussel, ook uitgevoerd op initiatief van Bianca Debaets, het toenmalige Collegelid voor Welzijn, Gezondheid en Gezin in de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

Oorzaken waarom gezinnen moeilijk de weg vinden, kunnen individueel heel verschillend zijn. Daarnaast spelen allicht ook de diversiteit in taal- en migratieachtergrond, de veelheid eenoudergezinnen en armoede een rol. Bovendien is er een versnippering van het aanbod. Ten slotte is Brussel gedeeld territorium van diverse overheden, wat gebruikers de keuzevrijheid geeft tussen een Nederlandstalig en Franstalig aanbod, maar ook zorgt voor meer complexiteit.

De specifieke context van onze tweetalige hoofdstad plaatst basisvoorzieningen die vergund, erkend en/of gesubsidieerd zijn vanuit de Vlaamse overheid ook voor bijzondere uitdagingen. Zo is de spoeling te dun om in elke wijk een klassiek consultatiebureau uit te bouwen.

Het is duidelijk dat preventieve gezinsondersteuning een specifieke invulling moet krijgen in Brussel. De huidige manier waarop we het basisaanbod aansturen en financieren werkt niet langer. Bekeken moet worden of tijdelijke regelluwte ruimte kan geven voor een nieuw concept.

De Vlaamse Gemeenschap heeft de ambitie om 30 procent van de Brusselse bevolking te bedienen en minstens 5 procent van de middelen voor gemeenschapsbevoegdheden te investeren in Brussel.

Overeenkomstig het regeerakkoord werken we, samen met de VGC, een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid uit in Brussel, in aansluiting ook op het onderwijs, namelijk een Brede School, en kinderopvang. Een efficiënte inzet van middelen en een slagkrachtige organisatie staan daarbij voorop. Het Huis van het Kind krijgt daarbij een belangrijke opdracht.

In 2019 startte het agentschap Opgroeien, in nauwe samenwerking met de VGC, een traject op om het geïntegreerd gezinsbeleid in Brussel verder uit te bouwen en bekend te maken. Het traject heeft zowel betrekking op de eigen dienstverlening van Kind en Gezin als op vergunde, erkende en/of gesubsidieerde voorzieningen. Uitgangspunt van de oefening zijn de vragen en behoeften van gezinnen met jonge kinderen.

In het verlengde van dit project zal ik, in overleg met de minister van Brussel en het bevoegde VGC-Collegelid, bekijken welke aanpassingen van de regelgeving er op korte of middellange termijn moeten gebeuren.

De verdere bekendmaking van het aanbod, 'de vlag', wordt mee bepaald door het lopende traject en de toekomstige beleidskeuzes met het oog op een geïntegreerd

Vlaams gezinsbeleid in Brussel, 'de lading'. In elk geval zal de brede bekendmaking in belangrijke mate worden opgehangen aan het Huis van het Kind. Ook het lokaal loket kinderopvang en/of de brede school kunnen een rol spelen in de verdere promotie. Daarnaast blijft ook meer gerichte communicatie nodig om bepaalde doelgroepen, zoals kwetsbare gezinnen, beter te bereiken.

De focus ligt nu op de ontwikkeling van een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid. Daarnaast zal waar nodig en/of opportuun overleg worden gepleegd met de andere bevoegde overheden in Brussel.

De multidisciplinaire teams van Kind en Gezin werken ook mee aan het eerder genoemde federaal project Born in Brussels, op initiatief van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en onder leiding van professor Beeckmans met het oog op perinatale zorgpaden en het opzetten van lokale perinatale netwerken.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het is duidelijk dat er nog veel werk aan de winkel is om de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van het netwerk van de Nederlandstalige gezinsondersteuning in Brussel te verbeteren. De onderzoeksresultaten wijzen op een dubbel probleem: enerzijds de gebrekkige bekendheid van de verschillende gezinsondersteunende initiatieven en anderzijds de moeilijke toegankelijkheid voor sommige kwetsbare groepen.

Voor de N-VA-fractie is het van groot belang dat de Nederlandstalige Brusselaars steeds terechtkunnen bij de Nederlandstalige ondersteuning die zij behoeven. Het kan namelijk niet zijn dat Nederlandstalige toekomstige ouders zich om de net genoemde redenen genoodzaakt voelen om een beroep te doen op Franstalige ondersteuning of zelfredzaamheid.

De Nederlandstalige gezinsondersteuning biedt bovendien de ideale gelegenheid om de integrale Nederlandstalige dienstverlening in Brussel bij jonge ouders bekend te maken. Die kennismaking met de dienstverlening kan dan ook een opstap zijn om deze ouders en de kinderen aan de hand te nemen naar andere Nederlandstalige initiatieven in andere beleidsdomeinen, zoals het onderwijs en de gemeenschapscentra. We moeten hier dus in blijven investeren.

Ik ben blij te horen dat u in overleg gaat met partners als de VGC, want in Brussel zijn samenwerking en overleg inderdaad zeer belangrijk, niet alleen met de VGC maar ook met de Franstalige dienstverlening, want het Brusselse zorgaanbod wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van zowel Nederlandstalige als Franstalige zorginitiatieven. Het is belangrijk dat alle betrokken partners samen kunnen kijken op welke manier het overzichtelijker kan en hoe drempels weggewerkt kunnen worden.

Als oplossing voor de huidige situatie hoor je af en toe: misschien moeten we evolueren naar een enkel Brussels aanbod, een soort van 'vergewestelijking'. Ik wil toch zeggen dat dat voor onze fractie echt wel uit den boze is. Wat de N-VA betreft, is het feit dat de Brusselaar kan kiezen tussen een Nederlandstalig en een Franstalig aanbod net een meerwaarde, net zoals wij dat vinden op het vlak van Onderwijs, Inburgering en Cultuur. Natuurlijk moeten de drempels wel weg. Daar is samenwerking en overleg voor nodig. Ik hoop dat u daar ijverig mee aan de slag zult gaan.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, het is inderdaad een dossier in de Brusselse realiteit, en die is complex. Het is nog heel zelden zo dat een gezin Nederlandstalig of Franstalig is. De overgrote meerderheid van de kindjes wordt geboren in een meertalig gezin. De VGC heeft – terecht, denk ik – zelf onder minister Debaets het

initiatief genomen om wetenschappelijk gefundeerd de noden te onderzoeken, proefprojecten op te zetten om het perinataal aanbod beter te coördineren, maar in dit geval ook om de gezinsondersteuning beter te coördineren.

Het is fijn dat u promotie maakt voor onze Brusselse projecten. Hoeveel wil Vlaanderen investeren in Brussel wat dat betreft? Welke beleidsruimte krijgen de Nederlandstalige Brusselaars om de zeer schaarse middelen zo optimaal mogelijk in te zetten? U had het terecht over de Huizen van het Kind, maar die krijgen 65.000 euro om een werking op te zetten in Brussel. Volgens de Brusselnorm, die u ook hebt aangehaald, is die gericht op zo'n 300.000 inwoners.

De huidige middelen kinderarmoedebestrijding voor het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) worden in Brussel mee ingezet om het Huis van het Kind te ondersteunen. Het VAPA loopt dit jaar af. We hopen dus dat er vanuit Vlaanderen verder wordt bijgedragen aan de bestrijding van armoede van Brusselse ketjes, want één op de drie – dat heeft recent onderzoek dan weer aangetoond – heeft te maken met deprivatie en groeit daarin op.

In de Brusselse realiteit gaat het niet alleen over kwetsbaarheid, maar ook over meertaligheid. Het gaat specifiek over mensen die gericht zijn op hun eigen wijk. Dat is een interessante realiteit voor Vlaanderen. Hier moet zorg, samenwerking en ondersteuning gebeuren. Mede door de complexe realiteit, de kwetsbaarheid en de specifieke aanpak in Brussel om daarmee om te gaan, kunnen we veel leren uit Brussel. Minister, u hebt al twee projecten aangehaald. De ondersteuning van kwetsbare gezinnen wordt vaak verder gedeeld met Vlaanderen. Laten we vooral de Brusselse Nederlandstaligen ondersteunen om verder een goed beleid te voeren.

Minister, ik heb het al eens aangehaald tijdens de beleidsbespreking, maar toen hebt u het nauwer geïnterpreteerd dan gedacht. U had het toen over de armoede in Brussel en projecten en proeftuinen die in Brussel worden opgestart. Wanneer proeftuinen in Vlaanderen worden opgestart, zijn die heel moeilijk uitrolbaar over heel Vlaanderen en Brussel. Dat geldt niet voor proeftuinen in Brussel. Die zijn bijna altijd uitrolbaar over heel Vlaanderen en heel Brussel. Bijvoorbeeld de Kindreflex heeft een heel groot Brussels accent en heeft heel veel input gekregen vanuit Brussel. Wat dat betreft is dit een open uitnodiging om Brussel en zijn rijkdom aan proeftuinen en zijn creatieve manier om daarmee om te gaan, verder te gebruiken.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De middelen van het VAPA in Brussel voor 2020 zijn voorzien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over niet-opgenomen budgetten en transparantie bij persoonsvolgende budgetten – 1450 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Elke Sleurs

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, naar aanleiding van mijn schriftelijke vraag nummer 214 over de niet-opgenomen budgetten binnen de persoonsvolgende budgetten (PVB's) zijn er mij een aantal dingen opgevallen.

Zo zag ik dat bij personen die een PVB enkel via voucher gebruiken, slechts een onderbenutting van 0,95 procent van de middelen is vastgesteld in 2018 en dat bij

personen die enkel een cashbudget hebben, gemiddeld vijf tot twintig keer meer onderbenutting wordt vastgesteld.

U verklaarde in uw antwoord deze hogere onderbenutting bij mensen die een budget besteden in cash aan het feit dat ze de budgetten beheren als goede huisvaders en -moeders. Ze zijn waarschijnlijk voorzichtiger in het uitgeven omdat ze het geplande budget niet willen overschrijden. Ook de combinatie van verschillende reguliere diensten haalde u aan waardoor het budget niet volledig wordt besteed. U gaf ook aan dat er duidelijk een grotere onderbenutting was bij personen die voor het eerst een PVB kregen in 2018. Bij deze mensen bedroeg de onderbenutting ongeveer 42 procent, in tegenstelling tot 17,71 procent bij de personen die sinds 2017 een PVB hebben gekregen. Natuurlijk is er tijd nodig om een ondersteuning te organiseren en zal dit een belangrijke verklaring zijn van deze verschillen.

Het verschil tussen een PVB-voucher en een PVB in cash verbaast mij eigenlijk ook wel. Het zal voor een vergunde zorgaanbieder waarschijnlijk gemakkelijker zijn om een inschatting te maken van wat de zorg zal kosten en daardoor een exactere berekening te maken waardoor er minder onderbenutting van budget is. Is het voor u een zichtbaar fenomeen dat voorzieningen de hele voucher claimen? We ontvangen daarover vaak verhalen die ons wat zorgen baren. Ik raad hen dan aan om de beheersovereenkomst van de vergunde zorgaanbieder waar ze de zorg inkopen goed te bekijken. En heel vaak krijg ik dan de reactie dat die nog steeds heel vaag en niet transparant is.

U hebt in uw beleidsnota het volgende opgenomen. "De zorgaanbieder voert een prijzenbeleid dat transparant wordt gecommuniceerd aan gebruikers en het VAPH." (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) "Het VAPH werkt verder aan een systeem om de aangerekende kosten, zowel woon- en leefkosten en zorggebonden kosten, te registreren, te monitoren en te analyseren."

Tijdens de bespreking gaf u aan dat er al stappen gezet door bijvoorbeeld de Wegwijzer VAPH-ondersteuning die is gemaakt. Wie zorg wil inkopen bij een vergunde zorgaanbieder in zijn regio, kan daarmee het aanbod kennen. De Wegwijzer VAPH-ondersteuning was een eerste aanzet om de persoonsvolgende financiering te ondersteunen. De klant moet ook prijzen kunnen vergelijken. Met de sector moet ook daar transparantie worden nagestreefd. Dat kwam bij de beleidsnota en de begrotingsbespreking aan bod.

Minister, hebt u een verklaring waarom het verschil tussen onderbenutting PVB cash en PVB voucher zo groot is?

Hoe gaat u ervoor zorgen dat de zorgaanbieders het prijzenbeleid transparanter gaan communiceren?

Wordt de Wegwijzer, waar u naar verwezen hebt tijdens de bespreking, uitgebreid om ook de prijzen van de verschillende vergunde zorgaanbieders te kunnen vergelijken? Zo ja, wanneer kunnen we dit verwachten? Zo nee, gaat u stappen nemen om dit te bewerkstelligen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Een exacte verklaring heb ik niet. Mogelijke verschillen in graad van besteding hebt u zelf reeds in uw vraagstelling opgesomd. In vele gevallen rekent de vergunde zorgaanbieder bij het opstellen van de individuele dienstverleningsovereenkomst de zorgkosten door. Dit omvat meestal een groot deel of het gehele budget. Deze budgetten, die hun oorsprong kennen uit de transitie, zijn net afgestemd op de nodige ondersteuning en de zorgzwaarte. Momenteel zetten budgethouders hun budget nog integraal verder in bij dezelfde zorgaanbieder. Bij cashbesteders kopen de mensen dikwijls met diverse contracten

zorg in. Zij behouden dikwijls een marge in het budget voor onverwachte kosten voor bijvoorbeeld vervanging van assistenten of omdat niet alle kosten vooraf exact te bepalen zijn zoals vervoer en andere praktische hulp. Het is mogelijk dat ze daardoor wat voorzichtiger te werk gaan bij de besteding van het budget.

Wat het claimen van een volledig budget betreft: er zijn geen regels die opleggen welk deel van het budget kan worden gevraagd door de vergunde zorgaanbieder. Het is wel logisch dat, als er een budget wordt toegewezen voor een bepaalde zorgzwaarte en een bepaalde frequentie van ondersteuning, en de persoon met een handicap die volledige ondersteuning bij een vergunde zorgaanbieder wil verkrijgen, de zorgaanbieder ook zal vragen om heel het budget bij hem in te zetten.

In mijn beleidsnota gaf ik mee dat de budgethouder het recht heeft op een transparante weergave van de kosten die een vergunde zorgaanbieder aanreken voor zorg- en ondersteuningsfuncties die met een budget worden vergoed. Het moet niet enkel transparant zijn, maar ook begrijpelijk voor de personen met een handicap en hun netwerk. Het huidige geldende kwaliteitsbesluit voorziet nu reeds dat zorgaanbieders hierover transparant moeten zijn. Zorginspectie volgt dit mee op.

Het VAPH werkt bovendien aan een project Kwaliteitsgarantie. Daarin wordt ook nagedacht hoe zorgaanbieders ervoor moeten zorgen dat de persoon met een handicap over voldoende, correcte en transparante informatie beschikt. Om zicht te krijgen op het gehanteerde prijzenbeleid én om de vinger aan de pols te houden, vraagt het VAPH ook individuele dienstverleningsovereenkomsten op. Dat stelt het VAPH ook in de gelegenheid om een aantal cijfermatige controles en inhoudelijke analyses uit te voeren op sectorniveau.

Met de vergunde zorgaanbieders en vertegenwoordigers van de gebruikers loopt overleg over welke elementen van de overeenkomst aan het VAPH structureel meegedeeld moeten worden. We beogen een verdere verduidelijking van zorggebonden kosten en woon- en leefkosten. De komende maanden werken we een voorstel van oplossing uit zodat transparantie nog meer kan worden gegarandeerd.

De Wegwijzer is het digitaal platform dat het zorgaanbod voor personen met een handicap in kaart brengt. De gebruiker krijgt zicht op het vergund en het niet-vergund zorgaanbod in zijn regio. Het laat hem ook toe om het aanbod te vergelijken dat het best past bij zijn zorgvraag. In het design van het digitaal platform is voorzien dat zorgaanbieders kostprijzen kunnen ingeven. Als de zorgaanbieder deze kostprijzen invult, dan kan men als zorgvrager prijzen vergelijken. Het biedt de gebruiker ook de gelegenheid om vragen te stellen indien de kosten niet zijn weergegeven.

De beheerders van de Wegwijzer staan in voor de bekendmaking van het digitaal platform aan de aanbieders van zorg en ondersteuning die door het VAPH vergund of erkend zijn, en aan de niet door het VAPH vergunde of erkende aanbieders van zorg en ondersteuning, inclusief de persoonlijke assistenten. Zij sensibiliseren de aanbieders om hun gegevens te laten registreren in het digitaal platform, vragen van zorgvragers te beantwoorden en hun aanbod verder te concretiseren in het digitaal platform. Indien blijkt dat dit onvoldoende garanties biedt op transparantie, zal ik verdere stappen overwegen.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed heb begrepen – want u hebt veel informatie gegeven – zei u dat er eigenlijk nu al transparantie moet zijn. Waar moet die er al zijn? Ik hoor van heel veel mensen, die bijvoorbeeld een meervraag stellen, dat ze hun budget volledig aan de voorziening moeten geven. Maar is dat nu wel of niet nodig? Want u zegt dat het berekend is. Maar mij lijkt het niet meer dan logisch dat de mensen daar toch een zicht

op krijgen. Zo weten ze: als ik die bepaalde zorg ergens inkoop, met die bepaalde zorgzwaarte – want die kan daarvan verschillen – dan zal mij dat zoveel kosten. Die transparantie is er momenteel bijna niet, ook niet in die Wegwijzer.

U zegt: 'Er een plaats voorzien.' En: 'Als de voorziening die invult...'. Maar het zou zo moeten zijn dat de mensen, als ze een nieuw budget hebben, kunnen kijken welke voorziening welke activiteiten aanbiedt, maar ook en vooral, wat de kostprijs is. Want het is natuurlijk belangrijk dat we de middelen zo efficiënt mogelijk inzetten. Als ze dat bijvoorbeeld willen combineren, én thuis én de voorziening, moet er duidelijkheid zijn. En die transparantie vinden we nu absoluut nog niet terug. Op websites van voorzieningen vind je dat bijvoorbeeld absoluut nog niet terug, terwijl dat er eigenlijk al moest zijn, voor al diegenen die nu nieuw zijn. Zij die al in een voorziening verblijven, moeten inderdaad die individuele dienstverleningsovereenkomst (IDO) hebben. U verwijst naar het VAPH en pikt er een paar uit. Ik weet niet of het anoniem is of dat ze mogen kiezen welke ze ter controle inzenden. U zegt dat de taal begrijpelijk moet zijn. Maar als ik de mensen hoor, hebben ze het vaak moeilijk om te zeggen hoeveel een dagdeel of een nacht extra kost. U zegt zelf dat u, mocht het er toch niet komen, daarin verdere stappen zult nemen. Hebt u daarvoor al een timing voorzien? In mijn ogen is er nu absoluut geen transparantie en zou die er eigenlijk morgen al moeten zijn.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Het is de eerste keer dat ik als eerste word aangeduid. Is er een volgorde waarin je het woord krijgt wanneer je je hand omhoogsteekt?

De voorzitter: Afhankelijk van hoe snel u dat doet en in welke richting we kijken. En dan krijgt iedereen de kans om te spreken.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ja, ik snap dat. In de plenaire vergadering snap ik dat ook. *(Opmerkingen)*

Is er een volgorde in de plenaire vergadering? Ja? Oké, maakt niet uit.

Wat mijn collega van der Vloet aanhaalt, is inderdaad zeer belangrijk. We – mijn voorgangers, ikzelf niet – hebben er in het verleden ook op gewezen dat die prijs-transparantie voor de gebruikers cruciaal is. Dat is ook de filosofie van de persoonsvolgende budgetten: ervoor zorgen dat er keuzes kunnen worden gemaakt. En als je die keuzes als gebruiker moet maken, moet je natuurlijk weten welke prijs daartegenover staat.

Minister, u zegt dat u niet exact weet waar het verschil in onderbenutting zit. Een van de oorzaken daarvan kan zijn dat er bij voorzieningen vaak wordt gezegd: 'Als er met voucherbesteding wordt gewerkt, geef dat budget dan maar aan ons, wij zorgen er wel voor dat alles in orde komt.' En dat is begrijpelijk, want een aantal kostendrijvers kun je als voorziening moeilijk individueel aanrekenen. En dan is er een soort van socialisering of veralgemening van die kosten. Ik geef een praktisch voorbeeld. Ik hoor vaak dat de kosten voor de was voor vele gebruikers niet te onderschatten zijn. *(Opmerkingen van Tine van der Vloet)*

Maar dat wordt dan gefinancierd met de voucherbesteding. Dat wil ik zeggen. Als u daarover een verduidelijking wilt aanbrengen, mag u mij straks corrigeren. Maar die kosten voor de was lopen voor individuele gebruikers dus vaak hoog op. De voorziening rekent dat individueel aan, want in sommige gevallen gaat dat over zo veel euro's per maand dat het echt onbetaalbaar wordt.

We denken dat transparantie in elk geval enorm belangrijk is en we zijn daarom blij dat in uw beleidsnota inderdaad die passage opgenomen is. Dat kan er alleen

maar voor zorgen dat de keuzes duidelijker gemaakt kunnen worden en dat zorg op maat effectief kan gebeuren. Net zoals collega van der Vloet dringen wij erop aan of hopen wij dat die transparantie in de toekomst verder geboden kan worden aan de gebruikers.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, u bent daarnet in uw antwoord ook even ingegaan op de woon- en leefkosten. Op het einde van dit jaar rekenen alle vergunde zorgaanbieders woon- en leefkosten aan aan al hun gebruikers in plaats van een financiële bijdrage. De vergunde zorgaanbieders die nog niet zijn overstapt naar het systeem van woon- en leefkosten, moesten tegen 31 december van vorig jaar een plan van aanpak opmaken hoe ze die overstap wilden realiseren. Het VAPH lanceerde een bevraging om een stand van zaken op te maken. Ik stelde hierover een schriftelijke vraag. Uit het antwoord blijkt dat een overgroot deel van de zorgaanbieders deze omslag nog niet maakten: 112 maakten die omslag nog niet, 40 wel en 15 gedeeltelijk. Van die 112 die de omslag nog niet maakten, heeft bijna de helft zelfs geen plan van aanpak. Als reden geven zij voornamelijk aan dat ze bang zijn dat de kost voor een aantal gebruikers moeilijk betaalbaar zal worden. Daarnaast gaven ze ook aan dat ze wachten op nadere richtlijnen van het VAPH, dat ze problemen ondervinden met de correcte berekening, en 10 procent schrikt ervoor terug om de solidariteit tussen gebruikers die in vroegere systemen ingebakken zat, te verlaten en 10 procent vreest een verlieslatende exploitatie na overstap.

Zijn deze resultaten al voorgelegd aan de taskforce van de persoonsvolgende financiering? Zo ja, wat waren hun bedenkingen en aanbevelingen? Zo neen, wat zijn uw bedenkingen en suggesties?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik weet niet of die al voorgelegd zijn, ik wil dat wel eens bekijken en bevragen.

Wat de vraag over de kwaliteit betreft: er is al een kwaliteitsbesluit waarin staat dat de prijzen ook kenbaar gemaakt moeten worden. Dat bestaat, maar wij hebben in onze beleidsnota aangegeven dat we daar nog verder op willen werken en dat we dat nog transparanter willen maken. Het staat dus ook op onze agenda om dat te doen.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Ik ben blij te horen dat het op de agenda staat. Nogmaals herhalen: liever gisteren dan vandaag of morgen. Die duidelijkheid is voor die mensen echt wel belangrijk, zeker voor de nieuwe budgetten, dat ze kunnen kijken waar ze welke zorg inkopen. Ik hoop dat er echt wel controle op gedaan wordt, dat er snel werk van gemaakt wordt vanuit uw diensten om die transparantie echt wel heel duidelijk te krijgen. Alvast bedankt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de adviezen in het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat – 1460 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Elke Sleurs

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister, vorige week was het Kinderrechtencommissariaat hier, de kinderrechtencommissaris met een aantal medewerkers. Zij kwamen naar aanleiding van het jaarverslag, maar hadden ook een aantal adviezen over de beleidsnota Welzijn. Op zich is het een goede zaak, denk ik, dat de kinderrechtencommissaris niet alleen naar de commissie Jeugd gaat, maar ook naar Welzijn. Ik denk dat ze ook bij Onderwijs geweest zijn, en misschien nog op een aantal andere plaatsen. Jeugd- en kinderrechten moeten over alle beleidsdomeinen van belang zijn.

Zij uitten in het advies bij de beleidsnota een aantal bezorgdheden die wij ook hier al verschillende keren naar voren gebracht hebben en die hier al besproken zijn. Ik ga ze er niet allemaal uitlichten, maar ik heb er 2 concrete dingen uitgepikt waarover ik graag met u van gedachten zou willen wisselen. Het eerste gaat over kinderarmoede. 150.000 kinderen in Vlaanderen leven in armoede. De kinderrechtencommissaris haalt terecht aan dat een straffer en een structureel armoedebeleid met bijzondere aandacht voor kinderarmoede dringend nodig is, en ook dat ze dat momenteel mist in de verschillende beleidsnota's.

Zult u de nodige concrete en scherpe doelstellingen rond de aanpak van armoede bij minderjarigen ook opnemen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding? De besparingen van meer dan 5 miljoen euro die u doorvoert bij de centa algemeen welzijnswerk (CAW's), zullen volgens de kinderrechtencommissaris een directe invloed hebben op onder meer de begeleiding, opvang en ondersteuning van dak- en thuisloze jongeren en hun ouders. De kinderrechtencommissaris geeft ook aan dat een doordacht en efficiënt actieplan meer dan nodig is.

U hebt vorige week woensdag in de plenaire vergadering reeds aangekondigd dat er een actieplan dak- en thuisloosheid zal komen. Dat zal er in oktober zijn. Zult u ook daar een specifieke focus leggen op kinderen en jongeren?

Bent u bereid om het groeipakket en vooral de sociale toeslagen in het groeipakket te herbekijken, om ervoor te zorgen dat het totale bedrag voor een gezin met een laag inkomen de gemiddelde minimale kost van een kind kan dekken? Dat was ook een aanbeveling van de kinderrechtencommissaris. En bent u bereid een voortrekkersrol op te nemen om een interfederaal actieplan kinderarmoedebestrijding op poten te zetten, waarin u samen met de federale en lokale actoren concrete sluitende afspraken maakt om gezinnen boven de armoedegrens te trekken?

Er is nog een tweede aspect dat ik eruit wilde lichten. De kinderrechtencommissaris zei ook terecht dat kinderopvang een recht is van elk kind, niet alleen van kinderen van werkende ouders. Ze geeft aan dat het beleid hierrond vanuit het perspectief van het kind moet worden bekeken. Het is natuurlijk niet zo dat een kind ervoor kiest om in een gezin geboren te worden waarin de ouders wel of niet werken, en dat kwaliteitsvolle kinderopvang voor alle kinderen tussen 0 en 3 jaar belangrijk is. Zeker bij kinderen die in armoede opgroeien, is dat belang zelfs nog groter dan bij andere kinderen. Hoe denkt u het te realiseren dat er ook voor die kinderen voldoende en degelijke kinderopvang kan worden aangeboden? Hoe kunt u daarmee gehoor geven aan de oproep van het Kinderrechtencommissariaat, en van het VN-Kinderrechtencomité?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De bijzondere aandacht voor armoede bij gezinnen met kinderen is een speerpunt van het armoedebestrijdingsbeleid in het Vlaams regeerakkoord. Het zal dan ook een speerpunt zijn in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) dat we zullen opstellen. Ik wens in het bijzonder in te zetten op de benaderingen die het mogelijk maken om vroegtijdig gezinnen met jonge kinderen die in armoede leven, te ondersteunen, en op de verdere uitbouw van Huizen van het Kind.

Ik zal ook inzetten op de ondersteuning van jongeren die de jeugdhulp verlaten, opdat zij snel en op een duurzame manier hun plaats in de samenleving kunnen vinden. Het gaat om ondersteuning bij het uitbouwen van een eigen netwerk, het vinden van werkopleiding, huisvesting enzovoort.

U spreekt over 5 miljoen euro aan besparingen bij de CAW's. Het gaat niet over 5 miljoen, maar over 3.685.000 euro. Het actieplan dak- en thuisloosheid zal aandacht besteden aan de verschillende groepen van dak- en thuislozen. Aangezien minderjarigen een belangrijke groep vormen onder de dak- en thuislozen, zal het actieplan ook aan deze doelgroep aandacht besteden. Zoals ik vorige week ook al heb gezegd, zal ik dit doen samen met collega Diependaele.

Wat uw derde opmerking betreft, zijn wij zeker bereid om het groeipakket van nabij op te volgen en bij te sturen waar nodig. Dat doen we constant. We hebben het groeipakket een stuk meer herverdelend gemaakt dan vroeger het geval was onder de Algemene Kinderbijslagwet, met een daling van het armoederisico tot gevolg. We hebben ervoor gezorgd dat alle gezinnen met een laag inkomen een sociale toeslag krijgen, terwijl dit vroeger niet kon voor werkende personen met een laag inkomen.

Het is daarnaast ook belangrijk om het groeipakket in zijn geheel te bekijken, want het is niet correct om de sociale toeslag er zomaar uit te pikken, terwijl ook net de schooltoeslag is hervormd. Die toeslag is nu inkomensgerelateerd, wordt automatisch toegekend en de bedragen zijn verhoogd. Om het effect van het groeipakket op gezinnen met een laag inkomen te beoordelen, moet alles dus bekeken worden.

Ten slotte is er een verschil tussen het dichtens van de armoedekloof en het kosten-dekkend maken van een tegemoetkoming. En in beide gevallen staat het groeipakket niet op zichzelf. Het bestrijden van de kinderarmoede is een gedeelde verantwoordelijkheid over de verschillende beleidsdomeinen en overheden heen. Het groeipakket beoogt een gedeeltelijke tegemoetkoming in de opvoedingskosten.

De opmaak van een interfederaal actieplan kinderarmoedebestrijding is een initiatief dat door de federale overheid moet worden opgestart. Ik verleen graag mijn medewerking aan een armoedebeleid dat zo goed mogelijk is afgestemd op de andere beleidsniveaus, zowel het federale als het lokale. Ik ben vragende partij voor het samenroepen van een interministeriële conferentie, maar ook buiten dat belangrijke overlegforum ben ik bereid om afstemming te realiseren met andere overheden. Ik wil ook verwijzen naar de inspanningen die op dat vlak zijn gedaan ten aanzien van de lokale besturen zoals de extra middelen voor lokale kinderarmoedebestrijding die vorige legislatuur zijn overgeheveld naar het Gemeentefonds en waarop niet bespaard is – het gaat hier om een groeivoet van 3,5 procent – en naar de nieuwe regelgeving over een lokaal sociaal beleid en de ondersteuning van lokale besturen, onder meer via de lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding.

Of er een specifiek interfederaal kinderarmoedeplan moet komen dan wel een interfederaal armoedeplan waarbij de aandacht voor kinderen en jongeren duidelijk is en welke vorm zo iets moet aannemen, laat ik op dit moment nog in het midden. Ik denk niet dat het aantal plannen noodzakelijkerwijs in verband staat met de effectieve acties op het terrein. Het is belangrijk dat iedereen binnen de eigen bevoegdheden zijn verantwoordelijkheid neemt en dat de nodige afstemming wordt gemaakt. Dat is en blijft de essentie.

Het decreet Kinderopvang van baby's en peuters heeft als doelstelling dat elk gezin met een behoefte aan kinderopvang binnen het beschikbare aanbod recht heeft op kinderopvang. Daarbij wordt binnen een afgesproken budgettair kader de geleidelijke realisatie van een behoeftedekkend aanbod nagestreefd. Dat blijft ook deze

legislatuur het uitgangspunt. Daarom voorzien we verder in een groeipad van de capaciteit met een mix van de groepsopvang en de gezinsopvang. Kinderopvang maakt het mogelijk dat mensen gaan werken of een beroepsopleiding volgen, wat ook bijdraagt tot de armoedebestrijding.

Verder bepaalt het decreet uitdrukkelijk dat kinderopvang van baby's en peuters een economische, sociale en pedagogische functie heeft. Ook dat staat niet ter discussie, we hebben het daar al uitgebreid over gehad. Daarom willen we verder werk maken van toegankelijkheid, waarbij we kinderopvang betaalbaar en flexibel organiseren, bijvoorbeeld voor wie werkt of niet werkt van 9 tot 17 uur, zoals parlementsleden.

Lokale loketten kinderopvang moeten voor alle gezinnen de toegankelijkheid van kinderopvanglocaties bevorderen. Sinds april 2019 is er een subsidie mogelijk voor de lokale loketten en momenteel is er in 104 gemeenten al een gesubsidieerd lokaal loket. Het agentschap Opgroeien werkt aan een plan om dit aantal nog verder uit te breiden deze legislatuur.

Een meer geïntegreerde dienstverlening voor de gezinnen is ook belangrijk voor de toegankelijkheid van kinderopvang. Daarom zullen we onder andere de Huizen van het Kind verder uitbouwen en verdere stappen zetten in het versterken van de continuïteit tussen thuis, kinderopvang van baby's en peuters, het kleuteronderwijs en de buitenschoolse opvang.

Op lokaal vlak onderzoeken we of we de buurtgerichte netwerken, de AMIF-proeftuinen (Europees Fonds door Asiel, Migratie en Integratie) en de KOALA-werkingen (Kind- en Ouderactiviteiten voor Lokale Armoedebestrijding) structureel kunnen inbedden.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik ben blij dat u zegt dat kinderarmoedebestrijding een belangrijk speerpunt is van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Ik vond het zeer vreemd dat een tweetal weken geleden de minister van Jeugd de vijf prioriteiten van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) bekend heeft gemaakt. En ik was niet alleen, ook de kinderrechtencommissaris vond het onbegrijpelijk dat kinderarmoede niet een van de vijf prioriteiten was. Volgens de kinderrechtencommissaris bleek uit alle adviezen dat dit een van de belangrijkste prioriteiten zou moeten zijn. Ik heb daar vorige week in de commissie Jeugd al een vraag over gesteld, maar ik leg dit nu opnieuw op tafel opdat u er als coördinerend minister van Armoedebestrijding over zou waken dat in het Vlaams actieplan voldoende rekening wordt gehouden met dat kinderrecht, dat blijkbaar geen deel uitmaakt van de vijf prioriteiten van het JKP. Ik zal daar vragen over blijven stellen in deze commissie en in de commissie Jeugd, en ik hoop dat u me zult verrassen met dat Vlaams actieplan want ik, maar ook alle armoede-experten worden niet echt enthousiast van wat er wat momenteel in het regeerakkoord staat.

Telkens wanneer we vragen stellen over de voornemens uit het regeerakkoord om kinderopvang prioritair voor te behouden voor mensen die werken of werk zoeken, antwoordt u dat decretaal is bepaald dat dit voor iedereen openstaat en dat er verschillende functies van kinderopvang bestaan. Ik stel vast dat de bepalingen in het Vlaams regeerakkoord hiermee compleet in tegenstelling zijn.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Ik heb als eerste vraag gesteld of u het als minister van Armoedebestrijding niet vreemd vindt dat de kinderarmoede in het JKP geen prioriteit is. Ik heb nog een vraag over kinderopvang die ik al verschillende keren heb gesteld. U voorziet in een bijkomend budget voor kinderopvang. Hoeveel

plaatsen denkt u daarmee deze legislatuur effectief te realiseren? Daar heb ik eigenlijk nooit een antwoord op gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Voorzitter, ik moet me bij de vorige spreker aansluiten. Het gaat niet alleen om kinderarmoedeorganisaties, maar op het terrein is de kinderopvang ook vragende partij om de sociale en pedagogische functie te vrijwaren.

Minister, u hebt gesteld dat alle drie zullen worden behouden. In het ideaal geval kunnen we iedereen die erom vraagt een plaats geven, maar met wat u ter beschikking hebt en stelt, is dat op dit ogenblik gewoon niet het geval. Het is kiezen of delen. You can't have your cake and eat it too, in dit geval.

Ik ben zeer benieuwd waar u de prioriteit zult leggen. Als het daarop aankomt, gaat het vaak over jobs, jobs, jobs. Wat de emancipatie en integratie van ouders betreft, is kinderopvang in een aantal gevallen een voortraject naar arbeidsparticipatie. Zelfs indien u heel erg de nadruk op het pedagogische en het sociale legt, komt dit de economie alleen maar ten goede, als dat onze hoofdbekommernis moet zijn als het erom gaat kinderen gelijke rechten te bieden.

Mijnheer Anaf, ik wil ook uw andere vragen versterken. Wij hebben ook al een aantal keren gevraagd hoeveel plaatsen er op welke plek bijkomen en op welke manier die plaatsen zullen worden gesubsidieerd. Midden februari 2020 is ondertussen voorbij. Het zou fijn zijn daar een antwoord op te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Voorzitter, ik wil specifiek op het groeipakket ingaan. De kinderrechtencommissaris is daar ook een hele tijd bij blijven stilstaan. Zij vindt dat het groeipakket in verband met kinderarmoede een krachtige speerpunt is. "Het totaalbedrag voor een gezin met een laag inkomen zou de minimale kost van een kind moeten dekken", heeft zij verklaard. Het is dan ook haar uitdrukkelijke vraag bij de evaluatie te worden betrokken.

Ik heb over die evaluatie al een schriftelijke vraag gesteld en ik vind het antwoord daarop nogal verontrustend. Mevrouw Jans en mevrouw Schryvers zijn toevallig niet aanwezig, maar de leden van de meerderheid hebben er altijd op gewezen dat we dit fundamenteel zullen evalueren en dat alle betrokkenen zullen worden gehoord. Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag blijkt echter dat de evaluatie in eerste instantie een interne kwestie van het agentschap Opgroeien en van het Agentschap Uitbetaling Groeipakket wordt. Bij ingrijpende wijzigingen zullen de partners en stakeholders, zoals de Gezinsbond, de sector, de consultants en de toezichthoudende partners hierbij worden betrokken. Nergens wordt gewag gemaakt van een ruime bevraging of van het actief hierbij betrekken van het Kinderrechtencommissariaat, van armoedeorganisaties, van de vereniging Alleenstaande Ouders, van de academische wereld, van gebruikersverenigingen of van personen met een handicap. Zij worden niet vernoemd.

Minister, hoe zult u er, als minister van Armoedebestrijding en minister bevoegd voor het groeipakket, voor zorgen dat er in deze commissie een fundamentele koppeling aan het groeipakket komt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: We hebben het hier al uitgebreid over het groeipakket gehad. Ik kan alleen nog eens de cijfers aanhalen die ik van het agentschap heb gekregen als antwoord op mijn vraag de vergelijking tussen de oude kinderbijslagregeling

en het nieuw groeipakket te maken. Als deze prognoses kloppen, zullen we tegen het eind van de legislatuur 163 miljoen euro meer in de sociale toeslagen van het groeipakket onderbrengen en zullen we 62,5 miljoen euro meer in de participatie-toeslagen onderbrengen.

Dat is belangrijk als het gaat over kinderarmoede. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de gezinnen daarbij versterkt worden? Ook de basisbedragen gaan er met 84,8 miljoen euro op vooruit tegen het einde van de legislatuur. Vlaanderen heeft het voortouw genomen in de hervorming van het groeipakket. Ik heb gezien dat men in Wallonië en in Brussel eigenlijk precies hetzelfde heeft gedaan, weliswaar met lagere basisbedragen. Eigenlijk heeft men daar het goede voorbeeld van Vlaanderen gevolgd. Wat dat betreft, is er al een eerste evaluatie gemaakt. Als andere regio's dat volgen, dan blijkt dat toch wel een goede zaak te zijn.

Wanneer we het Vlaams actieplan maken, zullen we het over kinderarmoede hebben. Het is afgestemd met minister Dalle dat wij dat mee in onze nota zullen opnemen. We zullen daar uiteraard het nodige overleg over plegen.

Wat de plaatsen kinderopvang betreft, begrijp ik uw ongedurigheid. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Ik moet ook heel veel geduld hebben, maar u zult nog iets meer geduld moeten hebben. Wij zijn daarover in overleg. Dat is wat in deze commissie ook dikwijls wordt gevraagd, namelijk dat we met de nodige stakeholders in overleg treden. Wanneer we daar klaarheid en duidelijkheid over hebben, dan ben ik graag bereid om daarover de nodige toelichting in de commissie te geven. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Wat mij betreft zo snel als het gaat, maar ik ga mij daar nu niet op vastpinnen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Ik ben inderdaad een beetje ongeduldig, vooral wat betreft de aanpak rond armoedebestrijding in het algemeen, maar ook rond kinderarmoede. Wat de evaluatie van dat groeipakket betreft, denk ik dat daar heel wat dingen inzitten die we eens zeer ernstig moeten bekijken.

Ik ga hier wel om de paar weken op dezelfde nagel proberen te blijven kloppen om die problematiek hier op de agenda te houden en om u een stukje onder druk te zetten om zo snel mogelijk maar ook zo grondig mogelijk werk te maken van armoedebestrijding. Ik heb al verschillende keren aangehaald dat ik voorlopig echt nog op mijn honger blijf.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over reanimatie van 80-plussers in woonzorgcentra – 1476 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Elke Sleurs

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, in een internationaal onderzoek gepubliceerd in het vakblad Journal of American Geriatrics Society, stellen onderzoekers dat reanimatie bij mensen van 80 jaar en ouder niet meer zinvol is.

De aangereikte statistieken zijn hard: als de reanimatie plaatsvindt buiten de ziekenhuismuren, dan overleeft slechts 3 procent van de patiënten. Je moet dan ook

nog bijzonder veel geluk hebben, volgens hetzelfde onderzoek, om het als 80-plusser te overleven en nadien nog in goede gezondheid te verkeren.

De onderzoekers wijzen op de negatieve gevolgen van pogingen die niet zo succesvol zijn. Enerzijds zijn de enkelingen die de reanimatiepoging overleven als 80-plusser vaak neurologisch zwaargehavend: ze zijn bijvoorbeeld comateus of invalide. Anderzijds zijn er ook gevolgen voor de hulpverleners die na een mislukte reanimatiepoging vaker last hebben van een burn-out. Voor dit laatste baseert de onderzoeker zich op gelijkaardig onderzoek binnen de ziekenhuismuren.

Ondanks het lage slaagcijfer en de gekende gevolgen vindt een grote helft van de zorgverleners een reanimatiepoging bij 80-plussers toch gepast. Een deel twijfelt, een even grote groep vindt reanimatie ongepast.

Minister, wat is uw reactie op deze studie?

In de woonzorgcentra (wzc's) worden onze verplegers, dokters en zorgverleners in het algemeen soms geconfronteerd met mensen die reeds aangaven dat het leven voor hen als voltooid gezien mag worden en dat ze willen sterven indien er zich iets voordoet. Ze willen dus niet meer gereanimeerd worden. Hoe moeten de wzc's hiermee omgaan volgens u?

In elk woonzorgcentrum is een coördinerend en raadgevend arts – de zogenoemde CRA – actief. De taak van die CRA is tweeledig: enerzijds heeft hij een medische taak, anderzijds heeft hij een bijscholings- en vormingstaak en werkt hij mee aan het gezondheidsbeleid en het zorgbeleid van het woonzorgcentrum. Welke rol ziet u voor de CRA weggelegd in deze problematiek?

In Nederland kunnen ouderen al een pasje dragen waarbij ze kenbaar maken dat ze niet meer gereanimeerd willen worden in geval van een plots medisch probleem waardoor ze hun keuze op dat moment niet meer kenbaar kunnen maken. Hoe staat u tegenover een dergelijk initiatief? Zou u een dergelijk initiatief ondersteunen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik heb kennisgenomen van deze studie. Zowel mijn beleid als dat van mijn voorgangers is gericht op het aanbieden van kwaliteitsvolle en persoonsgerichte zorg. Dat wil zeggen dat we streven naar zorg die aansluit bij de wensen en de noden van de gebruiker.

Wanneer het gaat over niet reanimeren, in de domeinen die vallen onder mijn bevoegdheid, ligt de focus op het rekening houden met een eventuele wens tot niet reanimeren van de zorggebruiker en kadert dit in een proces van vroegtijdige zorgplanning.

Het Belgische parlement heeft in 2002 een aantal wetten aangenomen die het levenseinde regelen. Daardoor heeft elke Belg een aantal keuzemogelijkheden die met het levenseinde te maken hebben. Die keuzes kunnen vroegtijdig worden vastgelegd. Men spreekt dan van vroegtijdige zorgplanning.

Met betrekking tot deze vroegtijdige zorgplanning worden er binnen de Vlaamse regelgeving, waaronder het Woonzorgdecreet, bepalingen aan woonzorgvoorzieningen opgelegd rond het voeren van een beleid rond deze vroegtijdige zorgplanning, alsook rond palliatieve zorg, levenseindezorg en ethisch verantwoorde zorg.

De beslissingen waarvan sprake dienen gekaderd te worden binnen het gegeven van de vroegtijdige zorgplanning. Vroegtijdige zorgplanning wordt begrepen als een continu en dynamisch proces van reflectie en dialoog tussen de bewoner, zijn

naasten en de zorgverleners, waarbij toekomstige zorg- en ondersteuningsdoelen besproken en gepland kunnen worden die de besluitvorming bevorderen op het ogenblik dat de bewoner niet meer in staat is zijn wil te uiten.

Een vroegtijdige zorgplanning kan resulteren in het invullen van een of meerdere wilsverklaringen, waaronder de 'negatieve' wilsverklaring, die een persoon vooraf kan opstellen. Bij een negatieve wilsverklaring kunnen specifieke behandelingen door de persoon worden geweigerd zoals chemotherapie, reanimatie, beademing, antibiotica.

De vroegtijdige zorgplanning en wilsverklaringen hebben als doel artsen en zorgverleners in de mogelijkheid te stellen om met de wil van de persoon rekening te houden wanneer deze zich niet langer zelf kan uitdrukken.

In de regelgeving wordt toenemend belang gehecht aan deze vroegtijdige zorgplanning, alsook aan palliatieve zorg en levenseindezorg in de woonzorgvoorzieningen. Het nieuwe decreet van 15 februari 2019 en het bijhorende uitvoeringsbesluit kennen een sterke uitbreiding rond deze thema's.

In de erkenningsvoorwaarden voor woonzorgcentra zijn volgende punten expliciet opgenomen: het voeren van een beleid omtrent vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg; het vastleggen van de gemaakte afspraken in het woonzorgleefplan en het beschikken over een interdisciplinair team dat taken opneemt met betrekking tot de organisatie en de kwaliteitsopvolging van deze vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg.

Niet enkel is er een centrale focus op deze thema's in de nieuwe regelgeving, ook worden de woonzorgcentra ondersteund in de uitbouw van deze zorgcultuur rond vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg.

Ik merk op dat enkel in een woonzorgcentrum met bijkomende erkenning de initiatiefnemer een coördinerende en raadgevende arts moet aanwijzen. Zoals geantwoord op de eerste twee vragen, moet een woonzorgcentrum een beleid voeren rond die vroegtijdige zorgplanning. Minstens de coördinerende en raadgevende arts en de door de initiatiefnemer aangestelde verantwoordelijke met een specifieke opleiding op het vlak van vroegtijdige zorgplanning maken deel uit van dat interdisciplinair team.

Dat team is belast met de ontwikkeling van een palliatieve zorgcultuur en de sensibilisering van het personeel voor de noodzaak daarvan; het formuleren van adviezen over vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg voor het personeel; het bijwerken van de kennis en de competenties van de personeelsleden over vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg; de evaluatie van de kwaliteit van de vroegtijdige zorgplanning, de palliatieve zorg en de levenseindezorg en de mate waarin die worden afgestemd op de specifieke waarden, behoeften en keuzen van de bewoner.

De vroegtijdige zorgplanning en de daaruit mogelijk resulterende wilsverklaringen zijn van toepassing op alle burgers en is federale materie. Binnen het domein waarvoor ik bevoegd ben, worden bijvoorbeeld concreet voor bewoners in woonzorgcentra de gemaakte afspraken over de vroegtijdige zorgplanning vervat in een woonzorgleefplan.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, mijn vraag was kort, uw antwoord was langer, maar het was duidelijk. Ik heb dan ook geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): De vorige legislatuur heeft beslist om te werken aan vroegtijdige zorgplanning. Dat betekent dat iemand op voorhand kan meedelen dat hij een bepaalde behandeling niet wil. Dat hebt u allemaal uitgelegd. De wet op de patiëntenrechten stelt ook zeer duidelijk dat een patiënt een behandeling kan weigeren. Hoe staat het met de vroegtijdige zorgplanning in woonzorgcentra? Komt ook euthanasie daarbij aan bod?

Elke Sleurs (N-VA): De discussie over de therapeutische hardnekkigheid en de vroegtijdige zorgplanning mag ook worden gevoerd.

De voorzitter: Collega Vande Reyde, ik stel voor dat u het antwoord erop naleest. Het was een uitgebreid antwoord, en er zijn duidelijke standpunten ingenomen over vroegtijdige zorgplanning en over euthanasie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.